

Türk Kad

Yabancılara Türkçe Öğretiminde A2 Düzeyi Dil Yeterliliklerine Uygun Edebî Metin Uyarlama¹

Mehmet KARA² & Roghayyeh GHAFARI³

Özet

Son yıllarda, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ile ilgili Türkçeyi öğretmeye veya öğrenmeye olan ihtiyacı karşılamak amacıyla çeşitli Türkçe öğretim materyalleri hazırlanmaktadır. Günümüzde, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi, dünyanın her tarafında genellikle Yunus Emre Enstitüsü, çeşitli üniversitelerin Türkoloji bölümleri, Üniversitelerin TÖMER'leri ve farklı kurumlar vasıtasıyla yapılmaktadır. Araştırmanın yürütüldüğü çalışma grubu, İran'da Allameh Tabatabai Üniversitesinde Türk Dili ve Edebiyatı bölümü çerçevesinde yapılmaktadır. Bu çalışmada, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesindeki dil yeterliliklerine uygun A2 düzeyi okuma becerisine yönelik, Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin okuma becerisi ihtiyaçlarını karşılamak ve pratik açıdan katkı sunmak amaçlanmıştır. Tezin çalışma grubunu, İran Allameh Tabatabai Üniversitesinde öğrenim gören A2 düzeyindeki 25 öğrenci kapsamaktadır. Bu araştırmada betimsel araştırma modelinin doküman tarama tekniği kullanılmıştır. 2019-2020 eğitim öğretim yılının güz döneminde, İran'da Allameh Tabatabai Üniversitesinin Türkoloji Bölümünde okuyan 1. sınıf öğrenciler üzerinde yapılan Okuduğunu Anlama Envanteri'nden elde edilen sonuçlar incelenmiştir. Araştırmada yer alan katılımcıların kişisel ve eğitim bilgileri Öğrenci Bilgi Formu ile elde edilmiştir. Araştırmada, üzerinde uyarlama yapılmış özgün metinler ise Türk edebiyatından seçilmiştir ve bu metinlerin hem özgün hem de uyarlanmış şekli esas alınarak hazırlanan özgün soru örnekleri kullanılmıştır. Ayrıca, uyarlanmış metinlerin öğrencilerin okuma anlama becerileri üzerinde etkisi olup olmadığını incelemek için öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar, okuma veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Buradan elde edilen veriler incelenerek uyarlanmış ve özgün metinlerin iki grup arasındaki okuma-anlama düzeyleri ve etkisi tespit edilmeye çalışılarak; gruplar; cinsiyet ve metin türleri değişkenleri açısından ele alınmıştır. Araştırmada A2 düzeyindeki öğrenciler iki grup şeklinde alınarak 1. Gruba (U) uyarlanmış metinler ve 2. Gruba (Ö) özgün metinlerden oluşan Okuduğunu Anlama Envanteri uygulanmıştır. 1. Grup (U) 13 katılımcıdan, 2. Grup (Ö) 12 katılımcıdan oluşmuştur. Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Envanteri'ne verdikleri cevaplar ve elde edilen veriler Mann Whitney- U Testi ile incelenmiştir. Bu incelemeler için bir istatistik programından yararlanılmıştır. Uygulamanın sonucunda elde edilen veriler ve sonuçlar doğrultusunda uyarlanmış metinlerden oluşan soruları, A2 düzeydeki öğrencilerin daha kolay çözdükleri ve başarılı oldukları; böylece uyarlanmış metinleri daha anlaşılır buldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi, özgün metinler, uyarlanmış metinler, edebî metinler, dil öğrenim materyalleri.

¹ Bu çalışma, Roghayyeh GHAFARI tarafından Mehmet KARA danışmanlığında hazırlanan "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dil Yeterliliklerine Uygun Edebî Metin Uyarlama" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD, fmkr48@gmail.com, 0000-0003-4691-5460.

³ Dr. Gazi Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilim Dalı, ro.ghaffari68@gmail.com, 0000-0003-3487-4219

Literature Text Adaptation According to A2 Level for Language Proficiency in Teaching Turkish to Foreigners

Abstract

In recent years, various language teaching materials have been prepared in order to meet the need to learn this language related to teaching Turkish as a foreign language. Today, the teaching of Turkish as a foreign language is generally taught all over the world through Yunus Emre Institute, Turcology departments of various universities and various institutions. The study group in this research is conducted is carried out within the framework of the Turkish language and literature department at Allameh Tabatabai University in Iran. In this study, in order to meet the reading skill needs of foreign students who learn Turkish, for the language proficiency in the Common European Framework Of Reference for languages, in order to meet the reading skills of A2 level, the authentic literary texts selected from Turkish literature were adapted to the A2 level in the subject field in theoretical and practical terms. The study group of thesis consists of 25 students at A2 level studying at Iran Allameh Tabatabai University. In this study, document analysis technique of the descriptive research model was used. In the 2019-2020 academic year, the results obtained from the Reading Comprehension Inventory conducted on the first year fall semester students studying in the department of Turcology at Allameh Tabatabai University in Iran were examined. The personal and educational information data of the participants in the study were obtained using the Student Information Form. In the study, the authentic texts on which adaptations were made were selected from Turkish literature and original question examples prepared on the basis of both authentic and adapted versions of these texts were used. By examining the data obtained here, the reading comprehension levels and effects of the adapted and authentic texts between the two groups were mentioned. In the study, A2 level students were taken in two groups and Reading Comprehension Inventory consisting of texts adapted to 1st Group (U) and authentic texts were applied to Group 2 (Ö) at A2 level. The first Group (U) consisted of 13 participants, the second Group (Ö) consisted of 12 participants. The answers given by the students to Reading Comprehension Inventory and the data obtained were examined with the Mann Whitney-U Test. A statistics program was used for these examinations. The data obtained from the administration and the questions made up of texts adapted in line with the results were found to be more easily solved and successful by students at A2 level; thus, it was determined that they found the adapted texts more understandable.

Key Words: Teaching Turkish as a foreign language, authentic texts, adapted texts, literary texts, language learning materials.

1. Giriş

Bir yabancı dil öğretimi sürecinde edebiyat ürünleri hem kaynak olarak hem de ders materyali olarak kullanılması göz ardı edilmemelidir. Bilindiği gibi kitaplar, yazılar, metinler insanların kültürel mirasıdır. Yazılı eserler, insanların bilgi ihtiyaçlarını karşılamakta olup duygularına yön vermektedir. Bundan dolayı okumak insanların günümüz hayatta önemli ihtiyaçlarından sayılmaktadır. Okumak, düşündürür ve düşünce dünyasını geliştirir ve yeni güzel bakış açılarının ortaya çıkmasına yol açar. Materyaller bir eğitim sisteminin birbirine bağlı bir parçasıdır. En popüler görüş, materyallerin, ikinci veya yabancı dil öğretimi ve öğrenmesinde kolaylaştırıcı bir rol oynadıklarıdır. Ancak yeni modeller, programlar ve öğretim yöntem ve yaklaşımları geliştirildikçe, dil öğretimi düzeylerinde belirli ilkeleri karşılayacak bir tür materyal seçme konusu, materyaller geliştirme alanında tartışmalı bir konu olmuştur. Konuyu daha çarpıcı kılan şey, *tüm materyaller tam olarak gelişmiş gerçeğidir*. Tarihsel olarak, konuyla ilgili iki görüş hâkimdir (Ebrahimpourtaher ve Hamidi, 2015). Malzemeler özgün veya uyarlanmış olmalıdır. Durmuş (2013) da ikinci/yabancı dil öğretiminde öğrencilere sunulan metin türleri olarak temelde: *Özgün metinler* (authentic texts) ve *değiştirilmiş metinler* (modified texts) olmak üzere iki tür metnin ortaya çıktığını ifade etmektedir. Bazıları sınıf materyallerinin mümkün olduğunca gerçek dünyayı yansıtması ve sınıf öğrenmesinin temeli olarak gerçek dünya veya otantik/özgün kaynakları kullanması gerektiğini savunmuşlardır. Bazıları, materyallerin yerel öğrenme ortamlarında kültürel olarak uygun olduğunu onaylamışlardır. Bu nedenle uyarlamak, yayınlanmış öğretim, öğretim dışı materyallerin değiştirildiği ve özellikle yabancı dil öğrenme durumlarındaki belirli öğrenci gruplarına uygun olduğu bir süreç olarak tanımlanmaktadır.

Materyal uyarlamanın çeşitli amaçları bulunmaktadır. Materyaller, insanların yabancı dil öğrenme bağlamları için belirledikleri, tanımladıkları hedeflere ulaşmak için uyarlanmıştır. Öğrencilerin öğrenme içeriğini doğal bir şekilde içselleştirebilmeleri için öğrenme problemlerini belirleyerek öğrenme sürecini kolaylaştırmak için özgün materyaller uyarlanmaktadır. Dolayısıyla uyarlama, öğretmeye göre öğrenmeye daha fazla odaklanmaktadır. Ayrıca, materyalleri *öğretim materyalleri, metodoloji, öğrenciler ve ders hedefleri gibi değişkenler arasında uyum sağlamak* için uyarlıyoruz (Islam ve Mares, 2003).

Bu araştırmanın bir amacı da Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin okuma becerisine yönelik metin ihtiyaçlarını karşılamaktır. Ayrıca, bu ihtiyacı doğru bir şekilde karşılayabilmek için yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma etkinlikleri sırasında ve ders dışında kullanılacak metinlerin, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde (2018) belirlenen A2 düzeyine göre uyarlanması ve uygulanması amaçlanmıştır. Çünkü Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler için dil düzeylerine uygun okuma ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli metin bulunmamaktadır.

2. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'ne Göre A2 Okuma ve Metinlerle Çalışma Düzeyleri

Diller için AOÖÇ'nin (2018) A2 düzeyi için öğrencinin okuma düzeyi ve metinlerle çalışma düzeyleri hakkında, *okuma-genel, yazışmaları okuma anlama, fikir sahibi olmak için okuma, bilgilenme ve kanıt bulma amaçlı okuma ve boş zaman etkinliği olarak okuma* başlıkları altında verilerek bu bilgiler, her başlık için ayrı şekilde hazırlanan tablolarda yer almaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin okuma becerisini geliştirmek amacıyla hazırlanan uyarlanmış metinlerde, metin içerikleri, metin türleri ve konuları, diller için AOÖÇ metninde, A2 düzeyi dil yeterliliklerine uygun olarak seçilmiştir. Küresel Ölçek'e göre okuma ve metinlerle çalışma düzeyleri incelenmiştir bu düzeylere göre okuma metinleri, bu metinlerle ilgili soru örnekleri hazırlanmıştır. Birinci başlık için, *okuma-genel* başlığı altında A2 düzeyi için okuma düzeyi, düzey için kullanılan metinlerle ilgili çalışma düzeyleri tablo 1'de yer almaktadır.

2.1. Okuma-Genel

Diller için AOÖÇ'de (2018) öğrencinin şekilsel algılama becerileri olarak, *okuma-genel* başlığı altında A2 düzeyi için okuma düzeyi ve metinlerle çalışma düzeyleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 1: Okuma – Genel, A2 Okuma Düzeyi ve Metinlerle Çalışma Düzeyleri

	Okuma Düzeyleri	Metinlerle Çalışma Düzeyleri
A2	Çok kısa, basit metinleri okuyabilir, günlük yaşamla ilgili ilan, yemek listesi, seyahat tarifesi gibi metinleri, önceden tahmin edilebilen bilgileri, kısa, basit kişisel mektupları anlayabilir.	Günlük ya da mesleki dilde yaygın olan sözcükler kullanıldığında, alışlagelmiş somut konuları içeren kısa ve basit metinleri anlayabilir. Kendi yeterliklerine dayanarak, kısa bir metinden anahtar sözcükleri, deyimleri, kısa tümceleri çıkarıp yazabilir.

2.2. Yazışmaları Okuma Anlama

Diller için AOÖÇ'de (2018) öğrencinin şekilsel algılama becerileri olarak, *yazışmaları okuma anlama* başlığı altında A2 düzeyi için okuma düzeyi ve metinlerle çalışma düzeyleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 2 : Yazışmaları Okuma Anlama, A2 Okuma Düzeyi ve Metinlerle Çalışma Düzeyleri

	Okuma Düzeyleri	Metinlerle Çalışma Düzeyleri
A2	Çok kısa, basit metinleri okuyabilir, günlük yaşamla ilgili ilan, yemek listesi, seyahat tarifesi gibi metinleri, önceden tahmin edilebilen bilgileri, kısa, basit kişisel mektupları anlayabilir.	Basit bir kişisel mektubu, e-postayı veya bilindik konularda (arkadaş ya da aile gibi) konuştuğunu ya da bu konulardaki soruları anlayabilir. Bilindik konuları içeren, standart ve sıradan mektup türlerini anlayabilir. Çok basit mektupları anlayabilir.

2.3. Fikir Sahibi Olmak İçin Okuma

Diller için AOÖÇ'de (2018) öğrencinin şekilsel algılama becerileri olarak, *fikir sahibi olmak için okuma* başlığı altında A2 düzeyi için okuma düzeyi ve metinlerle çalışma düzeyleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 3: Fikir Sahibi Olmak için Okuma, A2 Okuma Düzeyi ve Metinlerle Çalışma Düzeyleri

	Okuma Düzeyleri	Metinlerle Çalışma Düzeyleri
A2	Çok kısa, basit metinleri okuyabilir, günlük yaşamla ilgili ilan, yemek listesi, seyahat tarifesi gibi metinleri, önceden tahmin edilebilen bilgileri, kısa, basit kişisel mektupları anlayabilir.	Basit dilde yazılan pratik, somut, öngörülebilir metinler (örneğin, seyahat rehber kitapları) hakkında özel bilgi bulabilir.

2.4. Bilgilenme ve Kanıt Bulma Amaçlı Okuma

Diller için AOÖÇ'de (2018) öğrencinin şekilsel algılama becerileri olarak, *bilgilenme ve kanıt bulma amaçlı okuma* başlığı altında A2 düzeyi için okuma düzeyi ve metinlerle çalışma düzeyleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 4: Bilgilenme ve Kanıt Bulma Amaçlı Okuma, A2 Okuma Düzeyi ve Metinlerle Çalışma Düzeyleri

	Okuma Düzeyleri	Metinlerle Çalışma Düzeyleri
A2	Çok kısa, basit metinleri okuyabilir, günlük yaşamla ilgili ilan, yemek listesi, seyahat tarifesi gibi metinleri, önceden tahmin edilebilen bilgileri, kısa, basit kişisel mektupları anlayabilir.	Olayların yazıldığı mektup ya da gazete makalesi gibi basit yazılı materyallerden belli başlı bilgileri bulabilir. Günlük konularla ilgili kısa metinlerin ana noktalarını (örneğin, Yaşam tarzı, hobiler, spor) anlayabilir. Basit dilde yazıldığında, yerleri, gündelik hayatı ve kültürü tanımlayan metinleri anlayabilir.

2.5. Boş Zaman Etkinliği Olarak Okuma

Diller için AOÖÇ'de (2018) öğrencinin şekilsel algılama becerileri olarak, *boş zaman etkinliği olarak okuma* başlığı altında A2 düzeyi için okuma düzeyi ve metinlerle çalışma düzeyleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 5: Boş Zaman Etkinliği Olarak Okuma, A2 Okuma Düzeyi ve Metinlerle Çalışma Düzeyleri

	Okuma Düzeyleri	Metinlerle Çalışma Düzeyleri
A2	Çok kısa, basit metinleri okuyabilir, günlük yaşamla ilgili ilan, yemek listesi, seyahat tarifesi gibi metinleri, önceden tahmin edilebilen bilgileri, kısa, basit kişisel mektupları anlayabilir.	Günlük dilde yazılan bilindik, somut durumları içeren kısa, basit öyküleri ve çizgi romanları okuduğunda yeterince anlayabilir. Basit bir dilde basit kelimelerle yazılan bir kişinin hayatındaki kısa anlatıları ve açıklamaları anlayabilir.

3. A2 Düzeyi Okuma Becerisi Dil Yeterlilikleri

A2 düzeyi okuma-anlama becerisi çerçevesinde, öğrencinin elde edebileceği dil yeterlilikleri şu şekilde açıklanmaktadır (AOÖÇ, 2018):

- Bu düzeyde okuma-anlama becerisi kapsamında, öğrenci, günlük veya mesleki dilde, çok yaygın, sık sık kullanılan sözcükler ve somut konuları içeren, basit metinleri anlama düzeyine ulaşır. Öğrencilerin ilgi alanları farklı olduğu nedeniyle farklı metin türleri öğrencilere tanıtılabilir. Edebî metin türleri de bu metinler arasında yer alabilir.
- Aile ya da arkadaş gibi konuları içeren basit bir kişisel mektubu anlama düzeyine ulaşır, bu konular hakkında bir mektup yazabilir ve sorulan soruları cevaplayabilir. Ayrıca, öğrenci, bilindik konular içeren, sıradan mektup türlerini anlar ve çok basit bir dilde yazılmış resmî mektupları bile anlamaya çalışır. Böylelikle, mektup türü olarak yazılmış metinler bu düzey için uyarlanarak kullanılabilir.
- Seyahat ile ilgili metinleri, basit bir dilde yazılmış şartıyla anlayıp bu metinlerden bilgi bulabilir düzeyine ulaşır.
- Basit dilde yazıldığı şartıyla insanları, yerleri, gündelik hayatı ve kültürü tanımlayan metinleri anlama düzeyine ulaşır. Bir dilin kültürünü tanımlayan eserler arasında o dile ait yazılı eserler de yardımcı olabilir. Edebî metinler türü ise bir dilin kültürünü yansıtan eserler arasında yer almaktadır.
- Bir şehrin veya bölgenin başlıca turistik yerleri hakkında anlatılan bilgileri anlayabilir. Ünlü kişiler hakkında yazılan metinleri anlayabilir.

Burada da açıklamalara bağlı kalarak, içerik açısından, deneme, mektup, gezi yazı türü gibi metinlerden de yararlanmak mümkündür.

- Kısa, basit, günlük konuları içeren öyküleri, anı yazı türünden olan metinleri basit ve anlaşılır sözcükler ile yazıldığı takdirde anlar. Ünlü bir karakter hakkında verilen kısa tanımlarda bilgilerin çoğunu anlama düzeyine ulaşır.

Böylelikle, bu düzeyde metin türü olarak basit öykülerden, anı yazılarından, kısa metinler olarak kullanılabilir.

4. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Metin Uyarlama

Dil öğretiminde dört temel beceri olarak bilinen konuşma, yazma, dinleme ve okuma becerileri yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de dikkat edilmesi gereken hususlardandır ve bütün düzeylerde, temel düzeyden ileri düzeye kadarki süreçlerde bütünsel olarak ele alınmaktadır (Kınay, 2016, s. 289). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bu dört temel dil becerilerin geliştirilmesi ile daha başarılı bir dil öğretimi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda,

yabancı dil sınıflarında bu dört temel becerinin geliştirilmesi hususunda kullanılan ders ve ders dışı materyallerin önemi çok büyüktür.

Her becerinin daha etkili ve yararlı bir şekilde geliştirilmesi için farklı materyaller tasarlanabilir. Örneğin, okuma becerisinin geliştirilmesi için en çok yazılı materyaller olarak bilinen metinlerden yararlanılmaktadır. Bu bölümde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders sınıflarında, okuma becerisi geliştirilmesi için kullanılan metinlerin özgün ve uyarlanmış olarak ikiye ayrılan materyallere değinilmiştir.

4.1. Özgün Metin Kullanımı

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisi materyalleri olarak dil öğretimi sınıflarında özgün metinlerinden de yararlanır. İleri düzeylerde özgün metinlerinin kullanımı öğrencilerin dil yeterliliği açısından onlara sorun yaşatmasa da temel ve orta düzeyde anlama açısından öğrencilere zor gelebilmektedir. Onların ilgi ve motivasyonlarının düşmesine sebep olabilmektedir. Bu zorluklara rağmen dil öğretimi sınıflarında özgün metin kullanımını savunan bazı yaklaşımlar da vardır. Bu yaklaşımlar içinde yer alan örnek iletişimsel yaklaşımdır (Kınay, 2016, s. 290). İletişimsel dil öğretiminde çok yaygın bir ilke olarak bilinen özgün metin kullanma akımı, öğrencileri olabildiği kadar öğrendikleri dilin doğal örnekleriyle karşılaştırabilmek için bu metinlerin kullanılmasının ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır (Larsen Freeman'dan aktaran Crossley, McCarthy, Louwerse ve McNamara, 2007, s. 17).

Dil öğretiminde dilin doğal kimliğini korumak için özgün metinlerin olduğu gibi kullanılması konusunda birçok görüş bulunmaktadır. Bazı görüşlere göre dili olduğu gibi özgün bir şekilde göstermeyerek öğrencileri öğrendikleri dilin kendisini öğretmekten uzaklaştırabilir ve yapay bir şekilde öğrenimlerine yol açabilir. Bu görüşlere dayalı, bazı dilbilimciler sadeleştirilmiş metinlere yapılan değişiklikler sonucunda ortaya çıkan materyalleri uygun görmüyorlar ve dil öğretimi için özgün metinlerin kendilerini kullanılmasını öneriyorlar (Bakan, 2012, s. 35). Dilbilimcilerin savundukları görüşlerinin nedeni ise öğrencilerin öğrendikleri dile ait metinlerde karşılaştıkları gerçek dil örneklerini kendi hayatlarında da görebilme olasılığıdır.

4.2. Uyarlanmış Metin Kullanımı

Yabancı dil öğretiminde temel dil becerilerini geliştirmek için kullanılan materyaller büyük önem taşımaktadır. Özellikle temel düzeydeki yabancı dil öğretimi sınıflarında materyal olarak uyarlanmış metinlerin kullanımı çok önemlidir. Bu düzeydeki özgün metinlerin anlamsal karmaşıklık içermeleri, kavramsal olarak bilinmeyen veya yabancı kelimelerin ve sözdizimsel yapıların yoğun olması nedeniyle bunların yerine uyarlanmış metinlerin kullanımı uygun görülebilmektedir. Çünkü özgün metinlerde bu karmaşık yapılar yabancı öğrencilerde bilişsel olarak zorlanmaya ve aşırı yüklenmeye yol açabilir. Böylelikle öğrencilerde öğrenme zevki, motivasyonu ve öğrendikleri dile karşı ilgilerinin kaybedilmesine neden olabilir. İncelenen çalışmalara göre de öğrencilerin bu kaygısı, metin uyarlamasının en büyük nedenlerinden biridir. Ancak yapılan bu çalışmalar temel ve orta düzeydeki öğrencilerin okumaya ve dinlemeye yönelik kaygılarının olduğunu destekler niteliktedir (Kınay, 2016, s. 292).

İkinci veya yabancı dil öğretiminde kullanılan girdinin rolünün büyük olduğu araştırmacılar tarafından belirtilmektedir. Bu girdiyi yabancı dil öğretimi sınıflarında anlaşılabilir ve kolaylaştırılabilir yapmak için genellikle hedef metni, hedef kitlenin dil düzeylerine uygun uyarlama yapıldığı görülmektedir. Yıllar boyunca, özgün metinler, yazınsal materyaller olarak, öğrencilerin okuyabilmesi düzeyine hazırlamak için, sadeleştirilmiş (simplified), değiştirilmiş (modified), uyarlanmış (adapted) düzenlenmiş (edited), ayarlanmış (adjusted) ya da yeniden düzenlenmiştir (revised) (Young, 1999, s. 350).

Metin kullanımında metin ile ilgili yapılan uyarlamalar farklı biçimlerde olabilmektedir. Yazılı metinler düzeyinde girdinin genellikle sözdizimsel yapı ve sözlük açısından daha anlaşılabilir metinler hazırlamak için uyarlama yapılmaktadır (Hill'den aktaran Crossley vd., 2012, s. 90). İkinci veya yabancı dil öğretiminde dil girdisi olarak kullanılan metinlerin uyarlanmış metin veya özgün metin olarak kullanılması açısından hangisinin daha uygun olabileceği fikri için ortak bir fikir birliğine ulaşılmasa da araştırmacılar özgün metinlerin içerik, karmaşık dil bilgisi yapısı, söz varlığı açısından temel ve orta düzeyleri öğrencileri için fazla zor olacağı düşüncesini sürdürmektedirler. Bu nedenler ise dikkate alındığında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında da özgün metinlerin öğrenci düzeylerine göre uyarlanması önemi ve bu alanda gerekli konulardan olduğu düşünülmektedir.

Metin uyarlamanın pek çok eğitimci tarafından savunulduğu görülmektedir. Özgün metinlerin dilsel ve içeriksel konusu açısından temel ve orta düzeyinde yabancı öğrencileri için uygun olmadığı açıklanmaktadır. Berardo (2006, s. 65), özgün metinlerinin dezavantajlarını şu şekilde açıklamıştır:

1. Kültürel olarak çok yönlüdür. Dil topluluğu dışındayken anlamak zordur.
2. Özgün metinlerdeki söz varlığı öğrencinin acil gereksinimleri ile ilişkili olmayabilir.
3. Özgün metinlerde yer alan çok sayıda yapı, metinleri karmaşıklaştırdığından temel ve orta düzeyi öğrencileri için bu metinleri çözümlenmede sorun yaşarlar.
4. Özgün metinler özel bir hazırlık gerektirir, çok zaman alabilir.

Bu dezavantajlara dikkat edildiği zaman, özgün metinlerin uyarlama yapılmadan yabancı dil sınıflarında kullanılması temel ve orta düzeyi yabancı dil öğrencileri için zorlayıcı olduğu söylenebilir.

Metin uyarlamanın birçok farklı amaçları vardır. Bu amaçlardan biri de yukarıda da değinildiği gibi yabancı dil öğretiminde kullanılan metinlerin temel ve orta düzeydeki öğrenciler için düzeylerine uygun biçimde uyarlanarak hazırlanmasıdır. Durmuş (2013, s. 395), konu ile ilgili çeşitli bilimsel araştırmalara yönelik en çok veri üreten ve sağlayan bu alanda, okuduğunu anlama konusunda zorluklarla karşılaştıklarını ve bu nedenle öğrenme süreçlerinde sürekli yoğun kaygılar ve endişeler taşıyan dil öğrencileri için hazırlanan okuma metinlerin genellikle uyarlanmış biçimde ortaya konulduğunu vurgulamaktadır.

Crossley vd. (2012, s. 91), metin uyarlamanın üç türünden biri olarak ele alınan sadeleştirme işleminin uygulanma sürecinde metin yazarlarının iki seçeneğe sahip olduğunu belirtmiştir: yapısal yaklaşım ve sezgisel yaklaşım. Yapısal yaklaşımda kapsamlı okuma vasıtasıyla ilerleyen öğrencilerin dil edinimlerini hedefleyen derecelendirilmiş okuyucu planları bulunur. Diğer yaklaşım, sezgisel yaklaşımdır. Bu yaklaşımda yazar, metni neyi daha okunabilir yaptığı hakkındaki inanışlarından ve basit öz sezilerinden etkilenir.

Yabancı dil öğretimi sınıflarında metinleri, düzeylere uygun ve daha anlaşılabilir yapmak için farklı yaklaşımlar vardır. Yabancı dil öğretimi sınıflarında dil eğitimi amaçlı özgün bir metinden yararlanmak istenildiğinde, özgün metindeki tümceler daha kısa tümcelere dönüştürülerek, az kullanılan, çok yaygın olamayan ifadeler, sözcükler, deyimsel ifadeler daha anlaşılır biçimlere ifade edilerek, çok karmaşık tümcelerin kullanılmasından kaçınılarak ve daha basit tümce yapıları kullanılarak sunulabilir. Eğer bir metnin bilgi içeriğini ve anlamını koruyarak sözdizimsel karışıklığı az düzeye düşüren işlemler yapılıyorsa, böylelikle sözdizimi düzeyinde bir uyarlama yapılmaktadır ve eğer sözcüksel karışıklığı azaltan işlemler yapılıyorsa söz varlığı düzeyinde bir uyarlama yapıldığı söylenebilir (Kınay, 2016, s. 299).

Yukarıda anlatılan bilgilere bakıldığında, sözdizimi düzeyinde uyarlama yaparken, karmaşık tümceleri ve uzun olan tümceleri hedef öğrencilerimizin düzeyine getirmek söz konusu oluyor. Özellikle Türkçede sondan eklemeli bir dil olduğundan dolayı, ekler birbirine bağlanarak birden fazla tümce oluşturur ve özellikle eğer o eklerin bir kısmı öğrencinin bilmediği ve daha öğrenmediği eklerden oluşuyorsa öğrenci için anlamakta güçlük yaşatabilir. Bunu engellemek için, metinlere sözdizimsel uyarlama yaparak, zor karmaşık sözdizimine sahip olan tümceleri parçalara ayırarak daha kısa tümceler oluşturulabilir. Dikkat edilmesi gereken husus, bu işlemi yaparken metnin anlamsal yapısı ve bütünlüğünün bozulmamasıdır.

5. Yöntem

Bu çalışmada betimsel bir çalışma olan nitel araştırma yöntemlerinden doküman tarama yöntemi kullanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar”. (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 189). Analizleri yapılacak olan materyaller veri toplamaya da kaynaklık etmiştir.

Araştırmanın uygulama bölümünde İran’da Allame Tabatabai Üniversitesinde, Türkoloji bölümünde okuyan 1. sınıf öğrencileri üzerinde, dil yeterliliklerine uygun Türk edebiyatında yazılmış eserlerden uyarlama yapılan metinler uygulanmıştır. Bu uygulamada, metinler ile ilgili öğrencilere sorular sorulmuştur ve öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevaplar incelenmiştir. Bu metinlerin öğrencilerin okuma becerisinin geliştirilmesi konusunda etkisi olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Betimsel araştırma modeli bu araştırmaya uygun görülmektedir.

Tablo 6 : 1 ve 2. Grup Katılımcılarının Demografik Özellikleri

Özellik	Kategori	Sayı
Ülke	İran	25
Cinsiyet	Kadın	21
	Erkek	4
Dil Düzeyi	A2	25
Türkçe Öğrenme Amacı	Lisans Eğitimi Almak	25
	Ticaret Yapmak	6
	Tercüman Olmak	12
	Tur Liderliği Yapmak	3
	Türkiye’ye Gitmek	15
	Türkiye’de Yaşamak	5
	Türk Kültürünü Öğrenmek	20
	Yeni Bir Yabancı Dil Öğrenmek	18
	Diğer	3
En Çok Zorlandıkları Beceri	Konuşma	15
	Yazma	5
	Okuma	21
	Dinleme	8
	Dil Bilgisi	7
Kütüphanedeki kitapları Kullanma Sıklığı	Her zaman	
	Bazen	
	Az	21
	Hiç	16
Hangisinden Dolayı Az veya Hiç Kullanım Nedeni	Düzeye Uygun Olmadığı İçin	21
	Zevk Almadığı İçin	18
	Çok Yararlı Bulmadığı İçin	15

5.1. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak *Öğrenci Bilgi Formu* ve *Okuduğunu Anlama Envanteri* oluşturulmuştur. 2019–2020 eğitim yılında İran’da Allameh Tabatabai Üniversitesinde Türkoloji Bölümünde okuyan 1. sınıf güz dönemindeki öğrenciler üzerinde yapılmış olan uygulama sonuçları incelenmiştir. Sonuçlar incelenerek iki grup arasındaki farklılıklara değinilmiştir. Böylece uyarlanmış metinler kullanımının yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde etkili olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada yer alan katılımcıların kişisel ve eğitim bilgileri özellikleri *Öğrenci Bilgi Formu* (bk. Ek 1) ile elde edilmiştir. Araştırmada üzerinde uyarlama yapılmış özgün metinler (bk. Ek 2, Ek 4 ve Ek 6) ise Türk edebiyatından seçilmiştir ve bu metinlerin hem özgün hem de uyarlanmış şekli esas alınarak hazırlanan özgün soru örnekleri (bk. Ek 3, Ek 5 ve Ek 7) kullanılmıştır. Metinler seçilirken seviyeye uygunluğu (içerik, söz varlığı ve dil yapısı) açısından hem özgün hâlleri hem de uyarlanmış hâlleri Gazi TÖMER öğretim elemanlarından 5 uzmanın görüşüne sunulmuş ve gerekli uyarılardan sonra metinler yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca, uyarlanmış metinlerin öğrencilerin okuma-anlama becerileri üzerinde etkisi olup olmadığını incelemek doğrultusunda öğrencilerin cevap kâğıtları ve sorulara verdikleri cevaplar veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin okuduklarını anlama becerileri doğrultusunda Türk edebiyatından; A2 düzeyi için, Sabahattin Ali’nin *Değirmen* adlı öykü türü eserinden *Kırlangıçlar* adlı hikâyesini, Aziz Nesin’in *Şimdiki Çocuklar Harika* adlı mektup türü eserinden *İlk Mektup* adlı hikâyesi, Halide Nusret Zorlutuna’nın *Benim Küçük Dostlarım* adlı anı türü eserinden *Mefharet ve Arkadaşları* adlı anı yazısı metinleri seçilmiştir.

6. Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın uygulama kısmından elde edilen veriler incelenmiştir. 1 ve 2. Grup öğrencilerine özgün ve uyarlanan metinlere ait sorular sorulmuştur. 1 ve 2. Grupların sorulara verdikleri cevapların sonuçları hem grupların kendi içinde hem de iki grup arasındaki olasılığı farklılıklar karşılaştırarak elde edilmiştir.

Tablo 7: A2 Düzeyi Metinlerde Okuduğunu Anlama Düzeyinin 1 ve 2. Gruplarına Göre Farklılıkları

Grup	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
1. Grup	13	17,92	233,00	14,000	,000
2. Grup	12	7,67	92,00		

Tablodaki bulgular incelendiğinde 1 ve 2. Grupların A2 düzeyi metinlerinde okuduğunu anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. ($U=14,000$; $p< ,05$). Sıra ortalamaları incelendiğinde 1. Gruptaki (U) öğrencilerin A2 düzeyindeki metinlerde okuduğunu anlama düzeylerinin 2. Gruptan (Ö) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu 1. Grupta (U) yer alan öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerinin 2. Grupta (Ö) yer alan öğrencilerden anlamlı olarak farklı olduğunu göstermektedir.

Tablo 8: 1 ve 2. Gruptaki Öğrencilerin A2 Metinlerini Okuduğunu Anlama Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılıkları

Grup	Cinsiyet	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
1. Grup	Kadın	11	7,09	78,00	10,000	,840
	Erkek	2	6,50	13,00		
2. Grup	Kadın	10	6,10	61,00	6,000	,385
	Erkek	2	8,50	17,00		

Tablo 8'deki bulgular incelendiğinde 1 ve 2. Gruptaki öğrencilerin A2 metinlerini okuduğunu anlama düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($U=10,000$; $p> ,05$; $U=6,000$; $p> ,05$).

Tablo 9: A2 Düzeyi Öyküleyici ve Bilgilendirici Metinlerde Okuduğunu Anlama Düzeyinin 1 ve 2. Gruplarına Göre Farklılıkları

	Grup	n	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
Öyküleyici	1. Grup	13	17,08	222,00	25,000	,003
	2. Grup	12	8,58	103,00		
Bilgilendirici	1. Grup	13	17,42	226,50	20,500	,002
	2. Grup	12	8,21	98,50		

Tablodaki bulgular incelendiğinde 1 ve 2. Grupların A2 düzeyi metinlerinde okuduğunu anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. ($U=25,000$; $p< ,05$; $U=20,500$; $p< ,05$). Sıra ortalamaları incelendiğinde 1. Gruptaki (U) öğrencilerin A2 düzeyindeki öyküleyici ve bilgilendirici metinlerde okuduğunu anlama düzeylerinin 2. Gruptan (Ö) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu 1. Grupta (U) yer alan öğrencilerin okuduğunu anlama düzeylerinin 2. Grupta (Ö) yer alan öğrencilerden anlamlı olarak farklı olduğunu göstermektedir.

6.1. A2 Düzeyi 1. Grup (U) için Uygulanan Uyarlanmış Metinlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde A2 düzeyi 1. Grup (U) için uygulanan uyarlanmış metinlere ait soru örneklerine öğrenciler tarafından verilen cevaplara yer verilmiştir. A2 düzeyi için, sırayla, "Kırlangıçlar, İlk Mektup, Mefharet ve Arkadaşları" metinlerine ait sorulara 1. Gruptaki (U) katılımcılar tarafından verilen cevaplar incelenmiştir. Her metne ait soru örnekleri 8 sorudan oluşmuştur.

6.1.1. Kırlangıçlar Metnine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin "Kırlangıçlar" metnine verdikleri cevaplar şunlardır:

- Birinci soruya öğrencilerin 8'i doğru cevap vermiştir.
- İkinci soruya öğrencilerin 9'u doğru cevap vermiştir.
- Üçüncü soruya da öğrencilerin birçoğu 12 öğrenci doğru cevap vermiştir.
- Dördüncü soruya da öğrencilerin 11'i doğru cevap vermiştir.
- Beşinci soruya öğrencilerin 9'u doğru cevap vermişti.
- Altıncı soruya yine birçok öğrenci (12 kişi) doğru cevap vermiştir.
- Yedinci soruya öğrencilerin 11'i doğru cevap vermiştir.
- Sekizinci soruya da öğrencilerin 11'i doğru cevap vermiştir.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle *Kırlangıçlar* metninde, öğrencilerin kısmen zorlandıkları soruların 1, 2 ve 5. sorular (doğru/yanlış, çoktan seçmeli soru tipleri) olduğu görülmektedir. Genel olarak erkekler ve kadınlar eşit oranda soruların çoğuna doğru cevap vermişlerdir. Bu bilgilere dayanarak bu metnin öğrenciler tarafından kolaylıkla anlaşıldığı sonucuna varılmıştır. Bundan hareketle metnin düzeye uygun olduğu anlaşılabilir.

6.1.2. İlk Mektup Metnine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin "İlk Mektup" metnine verdikleri cevaplar şunlardır:

- Birinci soruya öğrencilerin yarısından azı olan 6 öğrenci, doğru cevap vermiştir.

- İkinci soruya öğrencilerin çoğu (12 öğrenci) doğru cevap vermiştir.
- Üçüncü soruya öğrencilerin 8'i doğru cevap vermiştir.
- Dördüncü soruya da öğrencilerin birçoğu (11 öğrenci) doğru cevap vermiştir.
- Beşinci soruya öğrencilerin 9'u doğru cevap vermiştir.
- Altıncı soruya öğrencilerin hepsi (13 öğrenci) doğru cevap vermiştir.
- Yedinci soruya öğrencilerin 10'u doğru cevap vermiştir.
- Sekizinci soruya öğrencilerin hepsi (13 öğrenci) doğru cevap vermiştir.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle *İlk Mektup* metninde, öğrencilerin kısmen zorlandıkları soruların 1, 3 ve 5. sorular (doğru/yanlış, çoktan seçmeli ve kısa cevaplı) olduğu görülmektedir. Genel olarak erkekler ve kadınlar eşit oranda soruların çoğuna doğru cevap vermişlerdir. Bu bilgilere dayanarak bu metnin öğrenciler tarafından kolaylıkla anlaşıldığı sonucuna varılmıştır. Bundan hareketle metnin düzeye uygun olduğu anlaşılabilir.

6.1.3. Mefharet ve Arkadaşları Metnine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin "Mefharet ve Arkadaşları" metnine verdikleri cevaplar şunlardır:

- Birinci soruya öğrencilerin 8'i doğru cevap vermiştir.
- İkinci soruya öğrencilerin birçoğu (12 öğrenci) doğru cevap vermiştir.
- Üçüncü soruya da öğrencilerin çoğu (11 öğrenci) doğru cevap vermiştir.
- Dördüncü soruya öğrencilerin 9'u doğru cevap vermiştir.
- Beşinci soruya öğrencilerin 11'i doğru cevap vermiştir.
- Altıncı soruya öğrencilerin 8'i doğru cevap vermiştir.
- Yedinci soruya öğrencilerin 9'u doğru cevap vermiştir.
- Sekizinci soruya öğrencilerin 10'u doğru cevap vermiştir.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle *Mefharet ve Arkadaşları* metninde, öğrencilerin kısmen zorlandıkları soruların 1, 4, 6 ve 7. sorular (doğru/yanlış, kısa cevaplı, eşleştirmeli ve açık uçlu) olduğu görülmektedir. Genel olarak erkekler ve kadınlar eşit oranda soruların çoğuna doğru cevap vermişlerdir. Bu bilgilere dayanarak bu metnin öğrenciler tarafından kolaylıkla anlaşıldığı sonucuna varılmıştır. Buradan hareketle metnin düzeye uygun olduğu anlaşılabilir.

6.2. A2 Düzeyi 2. Grup (Ö) için Uygulanan Özgün Metinlere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde A2 düzeyi 2. Grup (Ö) için uygulanan özgün metinlere ait soru örneklerine öğrenciler tarafından verilen cevaplara yer verilmiştir. A2 düzeyi için, sırayla, "Kırlangıçlar, İlk Mektup, Mefharet ve Arkadaşları" metinlerine ait sorulara 2. Gruptaki (Ö) katılımcılar tarafından verilen cevapları incelenmiştir. Her metne ait soru örnekleri 8 sorudan oluşmuştur. Her soru için öğrencilerin verdikleri cevaplar ayrı ayrı şekilde incelenmiştir.

6.2.1. Kırlangıçlar Metnine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin "Kırlangıçlar" metnine verdikleri cevaplar şunlardır:

- Birinci soruya öğrencilerin 4'ü doğru cevap vermiştir.
- İkinci soruya öğrencilerin 4'ü doğru cevap vermiştir.

- Üçüncü soruya öğrencilerin 7'si doğru cevap vermiştir.
- Dördüncü soruya öğrencilerin 10'u doğru cevap vermiştir.
- Beşinci soruya öğrencilerin 7'si doğru cevap vermiştir.
- Altıncı soruya öğrencilerin 8'i doğru cevap vermiştir.
- Yedinci soruya öğrencilerin 5'i doğru cevap vermiştir.
- Sekizinci soruya da öğrencilerin 11'i doğru cevap vermiştir.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle *Kırlangıçlar* metninde, öğrencilerin çok zorlandıkları soruların 1, 2 ve 7. sorular (doğru/yanlış, çoktan seçmeli ve açık uçlu soru tipleri) olduğu görülmektedir ve genel olarak erkekler ve kadınlar eşit oranda sorulara yanlış ve doğru cevap vermişlerdir. Bu bilgilere dayanarak bu metnin öğrenciler tarafından kolaylıkla anlaşılmadığı sonucuna varılmıştır. Buradan hareketle metnin düzeye uygun olmadığı anlaşılabilir.

6.2.2. İlk Mektup Metnine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin "İlk Mektup" metnine verdikleri cevaplar şunlardır:

- Birinci soruya öğrencilerin 7'si doğru cevap vermiştir.
- İkinci soruya öğrencilerin 6'sı doğru cevap vermiştir.
- Üçüncü soruya öğrencilerin 5'i doğru cevap vermiştir.
- Dördüncü soruya öğrencilerin 7'si doğru cevap vermiştir.
- Beşinci soruya öğrencilerin 6'sı doğru cevap vermiştir.
- Altıncı soruya öğrencilerin 7'si doğru cevap vermiştir.
- Yedinci soruya öğrencilerin 7'si doğru cevap vermiştir.
- Sekizinci soruya öğrencilerin 9'u doğru cevap vermiştir.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle *İlk Mektup* metninde, öğrencilerin kısmen zorlandıkları soruların 2, 3 ve 5. sorular (çoktan seçmeli ve kısa cevaplı) olduğu görülmektedir. Genel olarak erkekler ve kadınlar eşit oranda sorulara doğru ve yanlış cevap vermişlerdir. Bu metnin öğrenciler tarafından kısmen anlaşıldığı sonucuna varılmıştır.

6.2.3. Mefharet ve Arkadaşları Metnine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin "Mefharet ve Arkadaşları" metnine verdikleri cevaplar şunlardır:

- Birinci soruya öğrencilerin 6'sı doğru cevap vermiştir.
- İkinci soruya öğrencilerin 4'ü doğru cevap vermiştir.
- Üçüncü soruya öğrencilerin 5'i doğru cevap vermiştir.
- Dördüncü soruya öğrencilerin 8'i doğru cevap vermiştir.
- Beşinci soruya öğrencilerin 4'ü doğru cevap vermiştir.
- Altıncı soruya öğrencilerin 5'i doğru cevap vermiştir.
- Yedinci soruya öğrencilerin 7'si doğru cevap vermiştir.
- Sekizinci soruya öğrencilerin 6'sı doğru cevap vermiştir.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle *Mefharet ve Arkadaşları* metninde, öğrencilerin yaklaşık tüm sorularda zorlandıkları görülmektedir. Genel olarak erkekler, kadınlar eşit oranda sorulara yanlış ve doğru cevap vermişlerdir. Bu bilgilere dayanarak bu metnin öğrenciler tarafından kolaylıkla anlaşılması sonucuna varılmıştır. Bundan hareketle metnin düzeye uygun olmadığı görülmektedir.

7. Sonuç ve Öneriler

Araştırmada A2 düzeyinde, 1. Grup (U) öğrencilerin metinlerle ilgili soruları cevaplarırken soru tipleriyle ilgili aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

-*Kırlangıçlar* metninde, öğrencilerin kısmen zorlandıkları soru tiplerinin 1, 2 ve 5. soruların (doğru/yanlış, çoktan seçmeli, açık uçlu) olduğu görülmektedir ve genel olarak erkekler ve kadınlar eşit oranda soruların çoğuna doğru cevap vermişlerdir. Bu bilgilere dayanarak bu metnin öğrenciler tarafından kolaylıkla anlaşıldığı ve öğrencilerin bu tip sorularda kısmen zorlandıkları sonucuna varılmıştır. Buradan hareketle metnin bu düzeye uygun olduğu söylenebilir.

-*İlk Mektup* metninde, öğrencilerin kısmen zorlandıkları soruların 1, 3 ve 5. soruların (doğru/yanlış, çoktan seçmeli ve kısa cevaplı) olduğu görülmektedir. Genel olarak erkekler ve kadınlar eşit oranda soruların çoğuna doğru cevap vermişlerdir. Bu bilgilere dayanarak bu metnin öğrenciler tarafından kolaylıkla anlaşıldığı sonucuna varılmıştır. Buradan hareketle metnin bu düzeye uygun olduğu söylenebilir.

-*Mefharet ve Arkadaşları* metninde, öğrencilerin kısmen zorlandıkları soruların 1, 4, 6 ve 7. soruların (doğru/yanlış, kısa cevaplı, eşleştirmeli ve açık uçlu) olduğu görülmektedir ve genel olarak erkekler ve kadınlar eşit oranda soruların çoğuna doğru cevap vermişlerdir. Bu bilgilere dayanarak bu metnin öğrenciler tarafından yine de anlaşıldığı sonucuna varılmıştır. Buradan hareketle metnin bu düzeye uygun olduğu söylenebilir. Ancak öğrencilerin diğer metinlere göre bu metinde biraz daha zorlandığını veya onlara yoğun geldiği belirtilebilir.

1 ve 2. Grupların A2 düzeyi metinlerinde okuduğunu anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. (U=14,000; p< ,05). Sıra ortalamaları incelendiğinde 1. Gruptaki (U) öğrencilerin A2 düzeyindeki metinlerde okuduğunu anlama düzeylerinin 2. Gruptan (Ö) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle öğrencilerin uyarlanmış edebî metinleri daha iyi anladığı sonucu çıkarılabilir.

1 ve 2. Gruptaki öğrencilerin cinsiyetlerine göre A2 metinlerini okuduğunu anlama düzeylerinde anlamlı farklılık görülmemiştir.

1 ve 2. Grupların öyküleyici ve bilgilendirici metin türleri açısından A2 düzeyi metinlerinde okuduğunu anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. (U=25,000; p< ,05; U=20,500; p< ,05). Sıra ortalamaları incelendiğinde 1. Gruptaki (U) öğrencilerin A2 düzeyindeki öyküleyici ve bilgilendirici metinlerde okuduğunu anlama düzeylerinin 2. Gruptan (Ö) daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgudan hareketle öğrencilerin tür farkı olmaksızın uyarlanmış edebî metinleri özgün edebî metinlerden daha iyi anladığı sonucunu çıkarabiliriz.

Bu araştırmada, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesindeki dil yeterliliklerine uygun özgün ve uyarlanmış edebî metinlerin öğrencilerin okuma anlaması üzerindeki etkisi incelenmeye çalışılmıştır. Bu alanda çalışan veya çalışacak eğitimcilere, araştırmacılara, materyal hazırlayanlara ve farklı dil araştırmacılarına şu öneriler sunulmaktadır:

1. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında okuma-anlama becerisine yönelik kullanılan materyaller öğrencilerin düzeylerine uygun bir şekilde hazırlanmalıdır.

2. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde çalışan öğretmenler, özellikler A2 ve üzeri düzeylerde öğrencilerin hedef dili daha işlevsel ve kültürel açıdan öğretebilmeleri için öğrencilerin düzeylerine uygun bir şekilde o dile ait uyarlanmış edebî metinlerden yararlanmalıdır.

3. Yabancı bir dil öğretiminde kullanılan metinlerin farklı türlerden olması da öğrencilerin ufuk açılarını geliştirmek ve ilgilerini çekmek açısından önemlidir. Dolayısıyla farklı türden edebî metinler ders kitaplarında veya ders dışı materyallerde kullanılmalıdır.

4. Yabancı bir dil öğretiminde kullanılan metinler sadece bir amaca göre hazırlanmamalıdır. Bir metin seçilirken öğrencinin dil bilgisini, sözcük varlığını, cümle yapılarını ve öğrenilen dilin estetiğini ver zevkini de üst düzeye çıkarmayı amaçlı olmalıdır. Bunu sağlayacak en iyi metinlerin hedef dildeki uyarlanmış edebî eserlerin olduğu kanaatindeyiz.

5. Metinler, bir dili öğretmesi kadar o dilin kültürünü de öğretmesi açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu nedenle metinler seçilirken hedef dilin kültürünü de yansıtan edebî metinlerden seçilmelidir.

6. Yabancı bir dil öğretiminde metin seçilirken gündelik hayattan olması ve öğrencilerin öğrendiklerini günlük hayatta kullanmaları ve ilişkilendirmeleri çok önemlidir. Bunları sağlamak amacıyla ders materyallerinde ve sınıf ortamında metin kullanılırken mektup, gezi yazısı, deneme, anı türünden metinler daha fazla seçilmelidir.

Kaynakça

- Bakan, H. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir sadeleştirme denemesi: Sait Faik Abasıyanık, 'Meserret Oteli'. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Berardo, S.A., (2006). The use of authentic materials in the teaching of reading. The reading matrix, 6/2, 60-69.
- Common European Framework Of Reference For Languages: Learning, Teaching, Assessment (2018). www.coe.int/lang-cefr sayfasından erişilmiştir.
- Crossley, S. A., Allen, D. & Mcnamara, D. S. (2012). Text simplification and comprehensive input: A case for intuitive approach. Language Teaching Research, 16(1), 89-108.
- Crossley, S. A., McCarthy, P. M., Louwrese, M. M. & McNamara M. S. (2007). A linguistic analysis of simplified and authentic texts. The Modern Language Journal, 91, 15-30.
- Durmuş, M. (2013a). İkinci/Yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi üzerine. Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/1 Winter.
- Durmuş, M. (2013b). İkinci/Yabancı dil öğretiminde sadeleştirilmiş metin sorunları üzerine. Bilig Bahar, 65, 135-150.
- Hamidi, E. & Ebrahimpourtaher, A. (2015). Authenticity and adaptation in EFL materials. International Archive of Applied Sciences and Technology, 6(2), 34-39
- Islam, C. & Mares, C. (2003). Developing materials for language teaching. Tomlinson, B (Ed), Adapting classroom materials içinde (s. 86-100). London: Cambridge University.
- Kınay, D. F. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin uyarlama. Baruk Tüfekçioğlu ve Faruk Yıldırım (Ed). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. Ankara: Pegem.
- Nesin, A. (2019). Şimdiki çocuklar harika. İstanbul: Nesin.

Sabahattin, A. (2017). Değirmen. İstanbul: Yapı Kredi.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.

Young, D. J. (1999). Linguistic simplification of SL reading material: Effective instructional practice?. The Modern Language Journal, 83, 350-366.

Zorlutuna, H. N. (2018). Benim küçük dostlarım. İstanbul: Timaş.

EKLER:

Ek 1. Öğrenci Bilgi Formu

A) Öğrencinin Kişisel Bilgileri

1. Adınız ve Soyadınız: -----
2. Doğum Yeriniz: -----
3. Cinsiyetiniz: Kadın Erkek
4. E-Posta:-----

B) Öğrencinin Eğitim Bilgileri

- 1.Okuduğunuz Üniversitenin Adı:-----
2. Bölümünüz :-----
3. Dil Düzeyiniz:

A1 A   C1
4. Üniversiteye başlamadan önce, Türkçe biliyor muydunuz?

Biliyordum Az biliyordum Hiç bilmiyordum
- 4.a. Eğer biliyorsanız Türkçeyi nereden öğrendiniz?

Dil kursundan Televizyondan / İnternette Ders materyallerinden

Ailem ve yakın arkadaşından
5. Başka bir yabancı dil biliyor musunuz?

Evet Hayır
- 5.a. Biliyorsanız bunlar hangileri? -----
6. Ana diliniz nedir?

Farsça Azerbaycan Türkçesi Kürtçe Arapça

7. Size Türkçeyi daha iyi öğrenmede ana dilinizin etkisi var mıydı?

Evet Hayır Kısmen

7.a. Nasıl bir etkisi vardır? Açıklayınız.-----

8. Türkçe öğrenme amacınız nedir?

Lisans eğitimi almak Ticaret yapmak Tercüman olmak Tur liderliği yapmak Türkiye'ye gitmek Türkiye'de yaşamak Türk kültürünü öğrenmek Yeni bir yabancı dil öğrenmek Diğer

9. Okuduğunuz üniversitede dil eğitimi sürecinizde her dört temel beceri olan konuşma, yazma, okuma ve dinlemeye yönelik eğitim yeterince veriliyor mu?

Evet Hayır Kısmen

10. Dil eğitimi sürecinizde en çok zorlandığınız beceri hangisidir/ hangileridir?

Konuşma Yazma Okuma Dinleme Dil bilgisi

11. Okuduğunuz üniversitede Türkçenizi ilerletmek için yeterince kaynak (düzeyle uygun okuma kitapları, Türkçe eğitim setleri, sözlükler, ansiklopediler, alıştırma kitapları, dergiler vs.) var mıdır?

Evet Hayır Kısmen

12. Üniversitenizde bölümünüze ait kütüphane var mıdır? Bu kütüphanedeki kitaplar güncel midir?

Evet Hayır Kısmen

13. Bölümünüzün kütüphanesindeki kitapları ne sıklıkta kullanıyorsunuz?

Her zaman Bazen Az Hiç

13.a. Bölümünüzdeki kitapları aşağıdaki nedenlerden hangisinden dolayı az veya hiç kullanmıyorsunuz?

Düzeyle uygun olmadığı için Zevk almadığım için Çok yararlı bulmadığım için

14. Türkçe öğretimiyle ilgili eklemek istediğiniz başka hususlar varsa yazınız.

Ek 2. Kırlangıçlar Özgün ve Uyarlanmış Metin

Özgün Metin	Uyarlanmış Metin
<p>Kırlangıçlar</p> <p>Şehrin kıyısında, ufacık bir derenin kenarında, dalları suya sarkan ihtiyar bir söğüt ağacı vardı. İlkbaharın başlangıçlarında bu söğüdün dallarına bir dişi kırlangıç gelip kondu; derenin bir başından bir başına yıldırım gibi uçan, beyaz göğüslerini suya dokundurarak şeffaf kanatlı küçük böcekleri yakalayan diğer kırlangıçlara bakmaya başladı. Başını hafif hafif sallıyordu. Derin düşüncelere daldığı belliydi.</p> <p>Söğüdün dalları hışırdadı. Bir erkek kırlangıç geldi, dişinin karşısındaki dala kondu. kırlangıçlar arasında pek teklif yoktur. Uzun uzadıya takdim filan edilmeden konuşmaya başladılar ve pek az sonra da ahbab oldular.</p> <p>Evvela havadan, sudan bahsedildi. (İki kişi birbirlerini yeni tanıdıkları zaman havadan sudan bahsetmek âdettir.) Fakat biraz sonra erkek bir iki dal ileri geldi, dişi daha az çekingen bir hal aldı.</p> <p>Muhabeti kaynattılar.</p> <p>‘Olur ya’ demeyin, iki kırlangıcın ilkbaharda, herkes dört tarafa koşup çalışırken bir söğüt dalında oturup yarenlik etmeleri gündelik işlerden değildir.</p> <p>Bizim kırlangıçlardan ikisi de antika mahlukatları, yani öteki kırlangıçlara benzemiyorlardı. (Başkalarına benzemeyenlere antika derler.) Evvela dişi kırlangıç lafi derin tarafından açtı:</p> <p>‘Siz hiç çalışmıyorsunuz?’</p> <p>Başka bir kırlangıç olsaydı hemen: ‘Ya siz neden burada oturuyorsunuz?’ diye ikinci bir sorguya kalkıştırdı. Fakat bizimki derin derin içini çekti ve sustu.</p> <p>Ve dişi onun söylediği şeyleri anlıyormuş gibi başını salladı ve gözlerini aşağıda şıprıtıyla akan suya dikti.</p> <p>Bir müddet daha sustular. Erkek birdenbire gözlerini dişiye dikerek söze başladı:</p> <p>‘Bakınız şunlara...’ Ve aşağıda birbirini çaprazlayarak uçan ve dokuma tezgâhının</p>	<p>Kırlangıçlar</p> <p>Şehrin kıyısında, ufacık bir derenin kenarında, bir söğüt ağacı vardı. İlkbaharın başlangıcında bu söğüdün dalına bir dişi kırlangıç gelip kondu; parlak kanatlı, küçük böcekleri yakalayan diğer kırlangıçlara bakıyordu. Başını hafif hafif sallıyordu. Derin düşünüyordu.</p> <p>Söğüdün dalları hışırdadı. Bir erkek kırlangıç geldi, dişinin karşısındaki dala kondu. Kırlangıçlar arasında pek teklif yoktur. Çabuk konuşmaya başladılar ve pek az sonra da ahbab oldular.</p> <p>Önce havadan, sudan bahsettiler. (İki kişi birbirlerini yeni tanıdıkları zaman havadan sudan bahsetmek normaldir.) Fakat biraz sonra erkek bir iki dal ileri geldi, dişi daha az çekingen bir durum aldı.</p> <p>Muhabetleri çoğaldı.</p> <p>İlkbaharda, diğer kırlangıçlar dört tarafa koşup çalışırken, iki kırlangıcın bir söğüt dalında oturup şakalaşmaları, arkadaş olmaları gündelik işlerden değildir.</p> <p>Bizim kırlangıçların ikisi de acayip yaratıklardı. Yani öteki kırlangıçlara benzemiyorlardı. (Başkalarına benzemeyenlere antika derler.) Önce dişi kırlangıç konuşmaya başladı:</p> <p>‘Siz hiç çalışmıyorsunuz?’</p> <p>Başka bir kırlangıç olsaydı hemen şöyle sorardı: ‘Ya siz neden burada oturuyorsunuz?’ diye ikinci bir sorguyu yapardı. Fakat bizimki derin derin⁴ içini çekti⁵ ve sustu.</p> <p>Dişi onun söylediği şeyleri anlıyormuş gibi başını salladı ve aşağıda akan suya baktı.</p> <p>Bir süre daha sustular. Erkek birdenbire dişiye bakıp şöyle dedi:</p> <p>‘Bakınız şunlara...’. Aşağıda uçan kırlangıçları gösterdi. ‘Bakınız şunlara... Sabah akşam demeden, yaz kış demeden çalışıyorlar. Ben bunlara çok kere sordum: Neden böyle durmadan uğraşıyorsunuz, dedim. Cevap vermediler.</p> <p>Dişi kırlangıç:</p> <p>‘Birbirimize sen diye seslenebilir miyiz?’ dedi.</p>

⁴ Uzun uzun

⁵ Üzüntüsünü derin bir soluk (nefes) almakla göstermek

mekiklerine benzeyen kırlangıçları gösterdi. ‘Bakınız şunlara... Sabah akşam demeden, yaz kış demeden çalışıyorlar. Ben bunlara çok kere sordum: Neden böyle durmadan uğraşıyorsunuz, dedim, cevap vermediler. Omuzlarını silkip yanımdan uzaklaştılar.’

Dişi:

‘Birbirimize sen diye hitap etsek nasıl olur?’ dedi. Erkek, okkalı sözlerine cevap olmayan bu lafı beklememekle beraber, bu tekliften hoşlandı ve tekrar başladı:

‘Adeta utanıyorum...’ dedi. ‘Bütün kuşları sıraya dizseler biz herhalde sonuncu gelmeyiz. Kılığımız, kıyafetimiz düzgündür. Aklımız, şu sabahtan akşama kadar avaz avaz bağırın bülbülünden herhalde üstündür. Kanadımızı bir vursak en hızlı güvercinden daha çok yol alırız. Hâlbuki bütün kuşların en zavallısı bizmişiz gibi hiç durmadan didiniyoruz. Şu budala serçe bile üç günlük ömrünü keyifle geçiriyor da, biz, arasından uçtuğumuz ağaçları bile fark etmiyoruz.’

Biraz durdu, dişiye doğru yandan bir göz attı:

‘Yarın öldüğümüz zaman birisi bize sorsa: ‘Dünyada neler gördünüz?’ dese herhalde verecek cevap bulamayız. Koşmaktan görmeye vaktimiz olmuyor ki...’

Dişi, gözlerinin içi buğulanarak:

‘Ah’ ded, ‘tıpkı benim gibi düşünüyorsun.’

Erkek cevap verdi:

‘Zaten seni burada tek başına görünce benim gibi düşündüğünü anlamıştım. Doğru değil mi ama? Şu dünyayı adamakıllı görmeden, dünyanın ne olduğunu adamakıllı anlamadan buradan gidecek olduktan sonra ne diye buraya geldik sanki? Yaşadığımızın farkına varmayacak olduktan sonra ne diye yaşıyoruz?’

Dişi tasdik eder gibi başını salladı:

‘Etrafımıza göz gezdirince’ dedi, ‘ben de senin gibi, dört tarafa koşan bir şey görmüyorum. Ben de bunlardan mıyım, diyorum, sonra da bunlardan değilim galiba,

Erkek, şaşırarak, bu tekliften hoşlandı ve tekrar başladı:

‘Hemen hemen utanıyorum...’ dedi. ‘Bütün kuşları sıraya dizseler biz herhalde sonuncu gelmeyiz. Kılığımız, kıyafetimiz düzgündür. Aklımız, şu sabahtan akşama kadar çok yüksek sesle bağırın bülbülünden herhalde üstündür. Kanadımıza hareket versek en hızlı güvercinden daha çok uçabiliriz. Halbuki bütün kuşların en zavallısı biziz. Hiç durmadan didiniyoruz⁶. Şu ahmak serçe⁷ bile çok az ömrünü keyifle geçiriyor da, biz, arasından uçtuğumuz ağaçları bile fark etmiyoruz⁸.’

Biraz sustu, dişiye doğru yandan bir göz attı⁹:

‘Yarın öldüğümüz zaman birisi bize sorarsa: ‘Dünyada neler gördünüz?’ herhalde cevap bulamayız. Koşmaktan görmeye vaktimiz olmuyor ki...’

Dişinin gözleri doldu ve şöyle dedi:

‘Ah’, ‘Aynı benim gibi düşünüyorsun.’

Erkek cevap verdi:

‘Zaten seni burada tek başına görünce benim gibi düşündüğünü anlamıştım. Doğru değil mi ama? Şu dünyayı adamakıllı görmeden gideceğiz. Dünyanın ne olduğunu adamakıllı anlamadan terk edeceğiz. Sonra, peki neden buraya geldik diyerek pişman olacağız. Yaşadığımızın farkına varmayacak olduktan sonra niye yaşıyoruz?’

Dişi erkeğin sözlerini doğrulayarak¹⁰ başını salladı ve şöyle dedi:

‘Etrafımıza çabukça bakınca’, ‘ben de senin gibi, sadece dört tarafa koşan kırlangıçları görüyorum. Ben de bunlardan mıyım, diyorum, sonra da bunlardan değilim galiba, diyorum. Onlar da beni pek istemiyorlar. Ne yapayım, burada oturup etrafa bakıyorum. Siz de, şey, sen de gelmesen böyle yapayalnız bu yazı geçirecektim.’

Akşama kadar konuştular... Sonra ayrıldılar. Bu şekilde her gün buluşmaya başladılar.

Aman yarabbi, her şey hakkında konuşuyorlardı!.. Eğer kırlangıçlarda kitap yazmak gelenek olsaydı, bunların yazacakları kitapları kesinlikle üniversitelerdeki hocalar ve

⁶ Çok güçlük çekerek sürekli çalışmak

⁷ Bir tür kuş

⁸ Fark etmek: görmek, anlamak

⁹ Göz atmak: kısa bir süre fazla dikkat etmeden bakmak

¹⁰ Doğrulamak: bir şeyin doğru olduğunu kabul etmek

diyorum. Onlar da beni pek istemiyorlar. Ne yapayım, burada oturup etrafa bakıyorum. Siz de, şey, sen de gelmesen böyle yapayalnız bu yazı geçirecektim.’

Akşama doğru lafları daha derinleştirdiler... Sonra ayrıldılar. Ve her gün buluşmaya başladılar.

Aman yarabbi, neler konuşmuyorlardı!.. Eğer kırlangıçlarda kitap yazmak âdet olsaydı, bunların yazacakları kitaplar muhakkak ki üniversitelerde okutulurdu.

Gitgide birbirlerine daha çok alıştılar. Çok kere dişi daha evvel gelir, gözlerini suya dikerek erkeği beklerdi.

Bir gün çiçeklerden, bir gün yıldızlardan, bir gün öteki kırlangıçlardan bahsederlerdi. Hep düşünceleri birbirine uygundu.

Yalnız her ikisinin de içinde gizli bir korku vardı: Bir gün gelip ayrılmak korkusu.

Hiçbirisi bu korkusunu ötekine söylemeye cesaret edemiyordu. Kim bilir, belki öbürünün yanlış anlayacağından çekiniyordu. (Çünkü içten duyulan şeyler hep yanlış anlaşılır.)

İçlerinde bu ayrılık korkusu büyüdükçe bunu münasip bir şekilde diğerine söylemek için düşünmeye başladılar.

Mesela:

‘Hiç ayrılmayalım, olmaz mı?’ demek vardı, fakat bu pek geniş manalı ve müphemdi. Nasıl ayrılamayalım?...

‘Bir yuva kuralım.’ Deseler, bu da pek bayağı kaçacaktı. Hem o zaman başka kırlangıçlara benzeyeceklerini sanıyorlardı.

Dünyanın geçiciliğinden, gökyüzünün sonsuzluğundan, sulardan ve diğer kuşların yaşayışlarından bahsederlerken, gözleri birbirine hasretle bakar ve: ‘Birbirimizden nasılayrılacağız?’ demek isterlerdi.

Tesadüfen pek merhametli olmadığını ve birbirine böyle yakın olanları bir ikinci defa kaşı karşıya getirmediğini biliyorlardı. Fakat konuştukları dil, diğer kırgınların diliydi ve bu dilde, söylemek istedikleri şeyleri söylemekten utanıyorlardı. Bu dil onların içindeki şeylere uygun değildi.

öğrenciler okurdu.

Gitgide¹¹ birbirlerine daha çok alıştılar. Çok kere dişi erken gelir, gözlerini suya dikerek¹² erkeği beklerdi.

Bir gün çiçeklerden, bir gün yıldızlardan, bir gün öteki kırlangıçlardan bahsederlerdi. Hep düşünceleri birbirine uygundu.

Yalnız her ikisinin de içinde büyük bir korku vardı: Bir gün ayrılmak korkusu.

Hiçbirisi bu korkusunu ötekine söylemeye cesaret edemiyordu. Kim bilir, belki öbürünün yanlış anlayacağından çekiniyordu. (Çünkü içten duyulan şeyler hep yanlış anlaşılır.)

İçlerinde bu ayrılık korkusu büyümüşü artık. Bu yüzden ikisi de uygun bu korkuyu bir şekilde diğerine söylemek için düşünmeye başladılar.

Örneğin:

Bazen ‘Hiç ayrılmayalım, olmaz mı?’ demeye başlamışlardı, fakat bu pek geniş anlamlı ve belirsizdi. Nasıl ayrılamayalım?...

‘Bir yuva kuralım.’ Deseler, bu da pek uygun olmayacaktı. Hem o zaman başka kırlangıçlara benzeyeceklerini sanıyorlardı.

Dünyanın kısırlığından, gökyüzünün sonsuzluğundan, sulardan ve diğer kuşların yaşayışlarından bahsederlerken, gözleri birbirine hasretle bakar ve: ‘Birbirimizden nasıl ayrılacağız?’ demek isterlerdi.

Eğer ayrılırsalar tekrar hayatın onları rast gele birilerine kavuşturmayacağını biliyorlardı. Fakat konuştukları dil, diğer kırgınların diliydi ve bu dilde, söylemek istedikleri şeyleri söylemekten utanıyorlardı. Bu dil onların içindeki şeylere uygun değildi.

Yavaş yavaş birbirlerine hüzünlü gözlerle bakmaya başladılar. Dostluktan, arkadaşlıktan bahsederken, sesleri titriyordu; ya da onlar böyle zannediyorlardı. Fakat böyle zamanlarda hemen birinden biri, gülmeye başlayıp ve eğlenmeye çalışırdı: çok üzüldüğü halde... Nihayet günün birinde ikisi de bunun böyle devam etmediğini anladılar. İkisi de birbirleriyle konuşmaya karar verdiler.

Sabahleyin birbirlerini gördükleri zaman dişi söylemek istediği şeyleri gözleriyle anlatmak istedi. Tam bu sırada, üzerinde oturdukları

¹¹ Giderek, gittikçe,

¹² Dikkatli bakmak ve durağan

Yavaş yavaş gözlerine ve bakışlarına bir gamlılık çöktü. Dostluktan filan bahsederken, sesleri titriyor gibiydi; yahut onlar böyle zannediyorlardı. Fakat böyle zamanlarda hemen birinden biri, bir kahkaha atar ve işi alaya bozardı: İçi burkulduğu halde... Nihayet günün birinde ikisi de bunun böyle sürüp gidemeyeceğini anladılar. İkisi de birbirlerine açılmaya karar verdiler.

Sabahleyin karşı karşıya gelince dişi söylemek istediği şeyleri gözleriyle anlatmak istedi. Tam bu sırada, üzerinde oturdukları söğütten sarı bir yaprak koptu, iki tarafa sallanarak aralarında geçti ve dışının en manalı baktığı zamanda gözlerinin önünü kapattı.

Erkek bu bakışı göremedi.

Fakat her ikisi de sarı yaprağı gördüler.

Erkek ağzını açtı:

‘Senden hiç ayrılmak istemiyorum...’ demek üzereydi ki, buvv diye soğuk bir rüzgâr esti...

Dişi erkeğin sözlerini işitemedi.

Fakat her ikisi soğuk rüzgârın sesini duydular.

Birbirlerinin gözlerine baktılar; artık yuva kurmak zamanının geçtiğini, sonbaharın geldiğini, ayrılacaklarını anladılar.

İkisi de içini çekti.

Tepelerinden birçok kırlangıçlar geçti: Sıcak yerlere dönüyorlardı.

Ayrıldılar... ve bir daha birbirlerini görmediler.

Fakat ikisi de küçük derenin kenarındaki söğüdü ve orada geçirdikleri güzel ilkbaharı ve yazı unutmadılar.

Ve ikisi de, böyle bir yaz geçirmemiş olan diğer kırlangıçlara tepeden baktılar... (Çünkü azlıkta kalanlar çok olanlara nedense tepeden bakarlar.)

1933

(Varlık, s. 40, 1.3.1935)

söğütten sarı bir yaprak koptu. Yaprak iki tarafa sallanarak aralarından geçti ve dışının en anlamlı baktığı zamanda gözlerinin önünü kapattı.

Erkek bu bakışı göremedi.

Fakat her ikisi de sarı yaprağı gördüler.

Erkek ağzını açtı:

‘Senden hiç ayrılmak istemiyorum...’ demek üzereydi ki, buvv diye soğuk bir rüzgâr esti...

Dişi erkeğin sözlerini duymadı.

Fakat her ikisi soğuk rüzgârın sesini duydular.

Birbirlerinin gözlerine baktılar; artık yuva kurmak için çok geç olduğunu, sonbaharın geldiğini, ayrılacaklarını anladılar.

İkisi de çok üzüldü.

Tepelerinden birçok kırlangıçlar geçti: Sıcak yerlere dönüyorlardı.

Ayrıldılar... ve bir daha birbirlerini görmediler.

Fakat ikisi de küçük derenin kenarındaki söğüdü ve orada geçirdikleri güzel ilkbaharı ve yazı unutmadılar. İkisi de, böyle bir yaz geçirmemiş olan diğer kırlangıçlara tepeden baktılar... (Çünkü azlıkta kalanlar çok olanlara nedense tepeden bakarlar.)

1933

(Varlık, s. 40, 1.3.1935)

Ek 3. Kırlangıçlar Metnine Ait Sorular

Öğrencinin Adı Soyadı: -----

Düzei:-----

A2 DÜZEYİ İÇİN “KIRLANGIÇLAR” ADLI HİKÂYE METİN TÜRÜNDEN ÖRNEK SORULAR

1. Aşağıda okuduğunuz hikâye ile ilgili cümleler vardır. Hikâyeye göre doğru cümlelere “D” ve yanlış cümlelere “Y” yazınız.

- A) Hikâyede iki kuş, söğüt ağacında tanıştılar. ( )
- B) Hikâyedeki kırlangıçlar hemen arkadaş oldular. ( )
- C) Hikâyedeki kırlangıçlar diğer kırlangıçlar gibi gündelik konulardan bahsettiler. ( )
- D) Kırlangıçlar her şey hakkında farklı düşünüyorlar. ( )
- E) Dişi kırlangış kendisini çok yalnız hissediyor. ( )
- F) Kırlangıçlar kendilerine bir yuva kurdular ve mutlu yaşadılar. ( )

2. Hikâyeye göre aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur. İşaretleyiniz.

- A) Dişi kırlangıç erkek kırlangıca göre daha utangaçtı.
- B) Hikâyedeki kırlangıçlar çok farklı yaratıklar değiller, öteki kırlangıçlara benziyorlar.
- C) Hikâyedeki iki kırlangıç da sabah akşam demeden, yaz kış demeden çalışıyorlar.
- D) Dişi kırlangıç erkek kırlangıca “sen” demek istedi.

3. “Biraz durdu, dişiye doğru yandan bir göz attı” ifadesi için aşağıdaki cümlelerden hangisi doğrudur?

- A) Biraz bekledi sonra dişi kırlangıca uzun uzun baktı.
- B) Hiç beklemeden dişiye doğru baktı.
- C) Hiç beklemeden dişiye kısa bir şekilde baktı.
- D) Biraz bekledi sonra dişiye kenardan kısa bir şekilde baktı.

4. İki kırlangıcın içinde ne korkusu vardı?

-----

5. Dişi kırlangıç neden hep ağaçta oturuyor ve etrafa bakıyor?

-----

6. Dişi ve erkek kırlangıcın özellikleri nelerdir? Anlatınız.

-----

7. Hikâyenin sonunda iki kırlangıç ayrıldılar mı? Eğer cevabınız “Evet” ise nedenini anlatınız.

-----

8. Hikâye hakkında duygu ve düşüncelerinizi anlatınız. Sizce bu hikâye bize neyi anlatıyor?

Ek 4. İlk Mektup Özgün ve Uyarlanmış Metin

Özgün Metin	Uyarlanmış Metin
<p>İLK MEKTUP</p> <p style="text-align: right;"><i>Ankara, 12 Kasım 1963</i></p> <p>Kardeşim Ahmet, Seninle sürekli mektuplaşacağımıza söz vermiştik. Nedense, bana güvenememiştin, “Ankara’ya gidince yeni arkadaşlar edinarsın, bizi unutursun Zeynep,” demiştin. Bak, hiç de unutmadım sizleri. Sözümde duruyorum.</p> <p>Ankara’daki evimize yerleşeli bir hafta oldu. Daha önce mektup yazamadım. Çünkü, burada okula yeni yazıldım. Yeni evimizin adresini babamdan dün öğrenmiştim. İlk işim sana mektup yazmak oldu.</p> <p>Ders yılı ortasında İstanbul’daki okulumdan ayrılmayı hiç istemiyordum. Dört yıldan çok, bir sınıfta okuduğumuz arkadaşlarıma da alışmıştım. Ama babamın yeni işi Ankara’da. İstanbul’dayken söylemişim sana; yakın arkadaşları babamı burada daha iyi bir işe aldirttilar. Babam üç sınıf arkadaşıyla birlikte, bir şirkette çalışıyor. Üstelik onlarla hep bir apartmanda oturuyoruz. Arkadaşları babam Ankara’da hem bir iş buldular, hem de kendi oturdukları apartmanda boş bir daire. Babamın üç sınıf arkadaşının da çocukları var. Aynı apartmanda, küçük, büyüklü dokuz çocuğuz. Beşiniz aynı okula gidiyoruz. İkimiz de aynı sınıftayız. Kardeşim Metin, yeni okuluna, yeni arkadaşlarına daha alışamadı. Ben burasını hiç yadırgamadım.</p> <p>Birbirimize başımızdan geçecek önemli</p>	<p>İLK MEKTUP</p> <p style="text-align: right;"><i>Ankara, 12 Kasım 1963</i></p> <p>Kardeşim Ahmet, Seninle sürekli, birbirimize mektup yazmak için söz verdik. Nedense, bana güvenemedin. “Ankara’ya gidince yeni arkadaşlarla tanışırsın. Bizi unutursun, Zeynep” dedin.</p> <p>Bak, sizi hiç unutmadım. Sözümü tutuyorum. Ankara’ya geldik. Evimizi tuttuk. Bir haftadan beri evdeyiz. Daha önce mektup yazamadım. Çünkü burada okula yeni kayıt oldum. Yeni evimizin adresini dün babamdan öğrendim. Şimdi sana mektup yazıyorum. Dersler devam ederken İstanbul’daki okulumdan ayrılmayı hiç istemedim. Dört yıllık sınıf arkadaşlarıma alıştım. Ama babamın yeni işi Ankara’da. İstanbul’dayken sana söyledim. Babamın yakın arkadaşları ona burada daha iyi bir iş buldular. Babam ve 3 arkadaşı birlikte bir şirkette çalışıyorlar. Onlarla aynı apartmanda oturuyoruz. Babamın arkadaşları babama Ankara’da hem iş hem de aynı apartmanda boş bir daire buldular. Babamın bu arkadaşlarının da çocukları var. Aynı apartmanda, küçük, büyüklü dokuz çocuğuz. Beşimiz aynı okula gidiyoruz. İkimiz de aynı sınıftayız. Kardeşim Metin, yeni okuluna ve yeni arkadaşlarına daha alışamadı. Ben burada kendimi yabancı hissediyorum.</p> <p>Birbirimize başımızdan geçen önemli olayları yazmaya söz verdik. Yeni eve taşınmak, yeni okula gitmek, yeni arkadaşlarla tanışmak çok önemli olaylar. Şimdilik anlatacağım başka önemli bir şey yok.</p> <p>İstanbul’daki okul arkadaşlarımı şimdiden daha</p>

<p>olayları yazmaya söz vermiştik. Yeni eve taşınmak, yeni bir okula gitmek, yeni arkadaşlarla tanışmak, oldukça önemli olaylar. Bunlardan başka, yazmaya değer önemli bir şey olmadı.</p> <p>İstanbul'daki okul arkadaşlarımı, daha şimdiden çok özledim. Sizlerle bir daha kim bilir nerede, ne zaman görüşebileceğiz.</p> <p>Sen de sözünde durup mektup yazacağını umuyorum. Bütün arkadaşlara selam eder, hepinize başarılar dilerim.</p> <p><i>Sınıf arkadaşın</i> <i>Zeynep YALKIR</i></p>	<p>çok özledim. Sizinle bir daha belki herhangi bir yerde, herhangi bir zamanda görüşebileceğiz.</p> <p>Sen de sözünde duracaksın. Bana mektup yazacaksın. Tamam mı? Bütün arkadaşlara selam söyle. Hepinize başarılar dilerim.</p> <p><i>Sınıf arkadaşın</i> <i>Zeynep YALKIR</i></p>
---	--

Ek 5. İlk Mektup Metnine Ait Sorular

Öğrencinin Adı Soyadı:-----

Düzeyi: -----

A2 DÜZEYİ İÇİN “İLK MEKTUP” ADLI METİN TÜRÜNDEN ÖRNEK SORULAR

1. Aşağıda “İlk Mektup” metni ile ilgili cümleler vardır. Metne göre doğru cümlelere “D” ve yanlış cümlelere “Y” yazınız.

- A) Zeynep ve Ahmet birbirine sürekli mektup yazıyorlar. ( )
- B) Zeynep ve Ahmet mektup yazmak için birbirine söz veriyorlar. ( )
- C) Ahmet ailesi ile birlikte başka şehire taşınmıyor. ( )
- D) Zeynep’in babası bir şirkette çalışıyor. ( )
- E) Zeynep yeni okuluna çok çabuk alışıyor. ( )
- F) Zeynep ailesi ile birlikte iki katlı bir binada yaşıyor. ( )

2. Metne göre aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur? İşaretleyiniz.

- A) Zeynep yeni okula başlıyor ve eski arkadaşı Ahmet’i unutuyor.
- B) Zeynep yeni okulunda yeni arkadaşlar buluyor.
- C) Zeynep ve ailesi şimdi İstanbul’da yaşıyorlar.
- D) Zeynep yeni okuluna hiç alışmıyor.

3. “Ben burasını hiç yadırgamadım” ifadesi ile aşağıdaki cümlelerden hangisi aynı anlamdadır?

- A) Burada yaşamak benim için çok farklı oldu.
- B) Burası benim evim gibi oldu.
- C) Ben buradaki duruma hiç alışamadım.
- D) Buradaki durumdan memnun kalmadım.

“İlk Mektup” metni ile ilgili aşağıdaki sorulara cevap veriniz.

4. Ahmet ve Zeynep ne için birbirine söz veriyorlar?

-----

5. Zeynep ne zaman eski okulundan ayrıldı?

-----

6. Aşağıda “ İlk Mektup ” metnindeki kişiler ile ilgili bilgiler vardır. Bu kişiler ile bilgileri, tablodaki bilgiler ile eşleştiriniz. (Tablodaki kişilere ait numaraları yazınız.)

6.1. Ailesi ile birlikte Ankara’ya gidiyor.

6.2. Arkadaşına ilk mektubu o yazıyor.

6.3. İstanbul’daki okulundan ayrılıyor.

6.4. Yeni işi Ankara’da ve orada üç sınıf arkadaşıyla birlikte, bir şirkette çalışıyor.

6.5. Arkadaşları ona Ankara’da hem iş hem de kendi apartmanlarında boş bir daire buldular.

6.6. Yeni okuluna ve yeni arkadaşlarına daha alışmadı.

6.7. Arkadaşına sürekli mektup yazmadı ve sözünü tutmadı.

Zeynep	Ahmet	Zeynep’in babası	Metin

7. Zeynep ne zaman Ahmet’e mektup yazıyor?

-----

8. Zeynep mektupta hangi olayları Ahmet’e anlatıyor? Yazınız.

Ek 6. Mefharet ve Arkadaşları Özgün ve Uyarlanmış Metin

Özgün Metin	Uyarlanmış Metin
Mefharet ve Arkadaşları Çocuklar- özellikle küçük kızlar- genç öğretmenleri severler. Yaşlı bir öğretmen, eğer kendini ve dersini sevdirebiliyorsa, bu çok defa uzun yılların tecrübesinden süzölmüş bilgisi ve hesaplı, plânlı hareketleri sayesinde. Ya da bir ışık seli	Mefharet ve Arkadaşları Çocuklar- özellikle küçük kızlar- genç öğretmenleri severler. Yaşlı bir öğretmen, eğer kendini ve dersini sevdirebiliyorsa, bu çok defa onun uzun yılların tecrübesindedir. Ve ayrıca onun bilgisi ve hesaplı, plânlı hareketleri sayesinde. Ayrıca, yaşlı

gibi içinden durmaksızın çevreye taşan pek üstün bir sevgi ve şefkat yüzündendir. Fakat genç öğretmen- eğer biraz da sevimli ve güler yüzlü ve zeki ise- bütün acemiliğine, beceriksizliğine rağmen kendini kolayca sevdirebilir. Bazen canlı gözlerinin bir gülüşü, parlak başının bir bükülüğü sınıfı büyüleyiverir. Artık ondan sonra “zafer” onundur. Bütün çocuk ruhları elinin altında işlenmemiş zengin bir toprak gibi, onun vuracağı çapayı, onun atacağı tohumu bekler.

O “ilkbahar senelerinde ben de öğretmenlik yaptım.” Memleketin sıkışık, karanlık günleriydi. Milletçe mutsuzduk. Bir yanda güya öğrenimime devam etmeye çalışıyor, bir yandan da özel bir lisenin ilk kısmında öğretmenlik yapıyordum. O zor yılların karanlığı içinde tek mutlu hatıra o okuldan; o okulda geçen günlerdir.

Çok geçtim; bir öğretmen için gereğinden fazla genç. Yaşları sekizle on bir arasında otuz kadar öğrenci vardı, beş tanesi kız, geri kalanı erkek.

O sınıfa adım attığım gün duyduğum heyecanı, korkuyu, baş dönmesini ve o sınıftan her çıkışta hissettiğim tatlı gururu ve sevinci; başka hiçbir sınıfın eşliğinde duymuş değilim.

O vakit, şimdiki gibi “öğretmenlere mahsus not defteri” yoktu. Fakat ben kendi kendime bir acayip defter icat etmişim. Bu 15x20 santim ebadında, yüz yapraklı bir defterdi. Her öğrenciye altı sayfa ayırmıştım. Önce öğrencinin, babasının ismini, doğum yılını kaydettikten sonra onun bir tasvirini yapıyordum. Sonra aile durumunu- öğrenebildiğim kadar- oraya geçiriyordum ve daha sonra çocukların ruhları üzerine ediliyor; acemî, tecrübesiz, bilgisiz gözlerimde sonsuz bir “bilmek, görmek, öğrenmek ateşi” ile onların iç âlemlerini tanımaya uğraşılıyor ve yakalayabildiğim kımıldanışları her hafta büyük bir özenle kısa kısa cümleler hâlinde o sayfalara yazıyordum. Derslerden aldıkları notları da her öğrenciye ayırdığım bölümün son sayfasına geçiriyordum.

İşte Mefharet bu “ilkbahar seneler” nin ilk ışığıdır: Benim ilk öğrencim; ilk küçük

öğretmenler çok tecrübeli, düzenli ve plânlı hareket ederler. Bu nedenle öğrenciler, yaşlı öğretmenleri de severler. Bu sevgi için başka bir neden de vardır. Yaşlı öğretmenler hiç durmadan etraflarına, çevrelerine sevgi ve şefkat ile bakarlar. Fakat genç öğretmen- eğer biraz da sevimli ve güler yüzlü ve zeki ise- ne kadar işinde yeni ve beceriksiz olsa da kendini kolayca sevdirebilir. Bazen canlı gözleri ile güler ve bu canlı gülmek ile sınıfı büyüleyebilir. Artık ondan sonra “zafer” onundur. Bütün çocuk ruhları elinin altında yepyeni zengin bir toprak gibidir, o toprağa vuracağı çapayı, onun atacağı tohumu bekler. (o çocuklara artık kendi davranışı ve terbiyesi ile yön verebilir.)

O “ilkbahar senelerinde ben de öğretmenlik yaptım.” Memleketin durumu iyi değildi. Milletçe mutsuzduk. Bir yandan güya öğrenimime devam etmeye çalışıyordum, bir yandan da özel bir lisenin ilk bölümünde öğretmenlik yapıyordum. O zor yılların karanlığı içinde tek mutlu hatıra o okuldan ve o okuldaki günlerdir.

Çok geçtim; bir öğretmen için çok fazla genç. Yaşları sekizle on bir arasında otuz kadar öğrenci vardı, beş tanesi kız, gerisi erkek.

O sınıftaki ilk günümü hiç unutmam. Çok heyecanlıydım, başım dönüyordu ve sınıftan çıktıktan sonra tatlı bir gurur duygusu ve sevinci vardı bende ve bu duyguyu başka hiç sınıflarımda hissetmedim.

O zamanlar, şimdiki gibi “öğretmenlere ait not defteri” yoktu. Fakat ben kendi kendime bir değişik defter yapmıştım. Bu 15x20 santim boyutunda, yüz yapraklı bir defterdi. Her öğrenciye altı sayfa ayırdım. Önce öğrencinin, babasının ismini, doğum yılını kaydettikten sonra onun bir tasvirini yapıyordum. Sonra aile durumundan birkaç bilgi oraya yazıyordum. Sonra çocukların ruhları hakkında düşünüyordum. Meraklı, tecrübesiz, bilgisiz gözlerimde sonsuz bir “bilmek, görmek, öğrenmek ateşi” ile onların iç dünyalarını tanımaya uğraşıyordum. Bazen bazı bilgileri öğreniyordum ve bu bilgileri büyük bir özenle kısa kısa cümleler şeklinde o sayfalara yazıyordum. Derslerden aldıkları notları da her öğrencinin kendi sayfasında yazıyordum.

İşte Mefharet bu “ilkbahar seneleri” nin ilk

dostum. Onun tasvirini o eski defterin o sararmış yapraklarından olduğu gibi alıyorum; yirmi beş sene evvelki renkli kelimelerim, bol benzetmeli cümlelerimle:

“Pembe gün yaprağı gibi, nermin ve parlak çehresi üstünde bir ilkbahar seması kadar parlak, aydınlık kocaman mavi gözleri var. Fakat bazen kıvrıkcık, kumral kirpiklerin gölgeleri içlerine doluyor da o berrak sema parçaları üstünde yer yer menevişler, hareler vücuda getiriyor. Dümdüz, bembeyaz alnına altın renkli küçük saç kıvrımları düşüyor ve beyaz boynunun iki yanından bir çift kalın, parlak örgü sarkıyor, dudakları kızıl bir gül goncasına benziyor ve dişleri pırıl pırıl yanan iki dizi inciye.”

Biraz aşağıda üç hafta sonraki tarihle şu cümleler yazılı:

“O; sınıfının melikesi; yegâne hâkimesi; bütün ötekiler sanki onun emirlerini yerine getirmek için oraya toplanmış ikinci derecede insanlar...”

“Bu vaziyeti Mefharet kadar onun ‘uydu’ ları da tabii buluyorlar.”

“Bu küçücük kızın; etrafındaki küçük adamları olgun bir kadın gibi kaprisler, sürprizler, vakarlı iltifatlar ve hesaplı hareketlerle idare edişine şaşırıp şaşırıp kalıyorum...”

Evet, ona o zaman şaşıyordum; hâlâ da şaşıyorum... o ne ince bir kadın zekâsıydı Yarabbi... ve ne güzellikti!... Çoğu kez çok güzel kadınlar, çok zeki olmazlar; ama Mefharet’e bu iki nimet de kendisine bol bol verilmişti. O da minicik yaşında, bu nimetlerden faydalanmayı pek güzel biliyordu.

Çevresindekiler, - Çok emindim- canlarını verecek kadar onu seviyorlardı. Kızlar bile onun açık üstünlüğünü o kadar tartışmasız kabul etmişlerdi ki, kendisini kıskanmayı, egemenliğine karşı baş kaldırmayı akıllarına bile getirmiyorlardı!

Ben de -Şimdi düşünürken daha açık görüyorum- onun tarafından sevildiğim için âdeta gurur duyuyordum. Ve zannediyordum ki eğer onun sevgisini kaybedersem bütün sınıf benden bir anda yüz çevirecek...

Bütün sınıf!...

ışığıdır: Benim ilk öğrencim; ilk küçük dostum. Onun tasvirini o eski defterin yapraklarından şimdi bile alıyorum; yirmi beş sene önceki renkli kelimelerim, anlamlı cümlelerimle:

“Pembe gün yaprağı gibi, nermin ve parlak yüzü var. Bu güzel yüz üstünde bir ilkbahar gökyüzü kadar parlak, aydınlık kocaman mavi gözleri var. Fakat bazen kıvrıkcık, kumral kirpiklerin gölgeleri içlerine doluyor da o parlak gökyüzü parçaları üstünde yer yer parlaklıklar, çizgiler oluşturuyor. Dümdüz, bembeyaz alnına altın renkli küçük saç kıvrımları düşüyor ve beyaz boynunun iki yanından bir çift kalın, parlak örgü uzanıyor. Dudakları kızıl bir gül goncasına benziyor ve dişleri pırıl pırıl yanan iki dizi inciye benziyor.”

Biraz aşağıda üç hafta sonraki tarihle ilgili şu cümleleri yazıyorum:

“O; sınıfının melikesi; tek sözü geçeri; bütün ötekiler sanki onun emirlerini yerine getirmek için oraya toplanıyorlar ve ikinci derecede insanlardır...”

“Bu durumu Mefharet kadar onun ‘uydu’ ları da doğal buluyorlar.”

“Bu küçücük kız; etrafındaki küçük adamları olgun bir kadın gibi kaprisler, sürprizler, vakarlı iltifatlar ve hesaplı hareketlerle idare eder ve ben buna şaşıyorum...”

Evet, ona o zaman şaşıyordum; hâlâ da şaşıyorum... o ne ince bir kadın zekâsıydı Yarabbi... ve ne güzellikti!... Çoğu kez çok güzel kadınlar, çok zeki olmazlar; ama Mefharet’e bu iki nimet de kendisine bol bol verilmişti. O da minicik yaşında, bu nimetlerden faydalanmayı pek güzel biliyordu.

Çevresindekiler, - Çok emindim- canları kadar onu seviyorlardı. Mefharet çok yetenekliydi ve kızlar bu yeteneği tartışmadan kabul etmişlerdi ki, onu kıskanmıyorlardı ve onun egemenliğini rahat rahat kabul etmişlerdi.

O da beni seviyordu ve bunun için ben çok mutluydum. Ve onun sevgisini kaybetmek istemiyordum çünkü öylesine bütün sınıf benden bir anda yüz çevirecek...

Bütün sınıf!...

Aradan 25 yıla yakın bir zaman geçti ve onlara -biri hariç- hayatta tekrar rastlamadım ama yine de pek çoğunu hatırlıyorum:

Aradan bir çeyrek yüzyıla yakın bir zaman geçtiği ve onlara –biri müstesna- hayatta tekrar rastlamamış olduğum hâlde pek çoğunu şu dakikada açık seçik karşımda görüyorum:

“Muallime hanım” tabirini “Malmanın!” Şeklinde, acayip bir hoş telâffuzla söyleyen, şeftali yüzlü, kalın, kestane rengi örgülü Bursalı kız, Fatma, ne kadar kıskançtı! Arkadaşlarından birine biraz fazla yüz verecek olsam hüngür hüngür ağlardı.

Nurettin, kocaman bir erkek gibi ciddî, vakur, muhakemeli... On iki yaşında bir centilmen!

Sonra, Adnan’la Sedat; birbirine benzemeyen iki kardeş. Büyüğü solgun, sessiz, ince ve içli. Küçüğü, al yanaklı, şen, kayıtsız, gürültücü...

O sene baharda hastalanmışım. Bin bir dert üstüne bir de hastalık bana pek çok güç gelmişti.

Yatakta bitkin, umutsuz; ölümden ölesiye korkan ve bu korkunun bir an evvel bitmesi için de ölümü dört gözle bekleyen garip ruh hâli içindeydim. Göztepe’nin coşkun baharı; bahçedeki büyük çardağın üstünden dalga dalga taşarak pencerelerimden içeriye dolan mor salkımlar; karşımda masmavi ve apaydınlık deniz...Hiçbiri bana bir damla umut veremiyor... Beni hayata çağırıyor.

Umuttan, cesareten olduğu kadar tevekkül den de, tevekkülün güzel sükûnundan da yoksundum.

İçimin amansız karanlığına gömülmüş yatıyordum. Küçük kardeşimin dadısı koşarak geldi. Tatlı Vanlı şivesiyle:

- Kayalar yağsın! Dedi. Küçük hanım! “Azizoğlu nun yetimleri” kapıya dolmuş seni istiyorlar!

Rahmetli, pek şen kadındı; her söze bir “Kayalar yağsın!” la başlardı.

Anlamadan baktığımı görünce bir kahkaha attı ve açıkladı.

-Talebelerin gelmişler, talebelerin!

Bir anda baharı gördüm: Penceremden içeri sokulmuş olan eflâtun salkımları, uzakta masmavi ve apaydınlık yatan denizi gördüm ve bahçemde cıvıldaşan kuşları hayretle duydum!

“Muallime hanım” tabirini “Malmanın!” Şeklinde, acayip bir hoş telâffuzla söylüyordu, şeftali yüzlü, kalın, kestane rengi örgülü Bursalı kız, Fatma, ne kadar kıskançtı! Arkadaşlarından birine biraz fazla yüz verseydim hüngür hüngür ağlardı.

Nurettin, kocaman bir erkek gibi ciddî, metin, idareci... On iki yaşında bir centilmen!

Sonra, Adnan’la Sedat; bu iki kardeş, birbirine hiç benzemiyorlardı. Büyüğü solgun, sessiz, ince ve içli. Küçüğü, al yanaklı, şen, kayıtsız, gürültücü...

O sene baharda hastalandım. Bin bir dert üstüne bir de hastalık bana pek çok güç geldi.

Yatakta bitkin, umutsuz; ölüm korkusu içinde garip ruh hâli içindeydim. Göztepe’nin coşkun baharı; bahçedeki büyük çardağın üstünden dalga dalga taşıyordu. Pencerelerimden içeriye mor salkımlar; karşımda masmavi ve apaydınlık deniz vardı. Hiçbiri bana bir damla umut veremiyor... Beni hayata çağırıyor.

Umuttan, cesareten, tevekkülden de, tevekkülün güzel sükûnundan da yoksundum.

İçimde öldürücü bir karanlık vardı ve bu duyguyla yatağında yatıyordum.

Küçük kardeşimin dadısı aceleyle yanıma geldi. Tatlı Vanlı şivesiyle:

- Kayalar yağsın! Dedi. Küçük hanım! “Azizoğlu’nun yetimleri” kapıda seni istiyorlar!

Rahmetli, pek neşeli kadındı; her söze bir “Kayalar yağsın!” la başlardı.

Sözlerini anlamadım ve o bunu farkettiler, bir kahkaha attı ve açıkladı.

-Öğrencilerin gelmişler, öğrencilerin!

Bir anda sanki baharı gördüm. Çok mutlu oldum. Sanki penceremdeki salkımlar, uzakta masmavi ve apaydınlıktaki denizi gördüm ve bahçemdeki kuşların sesini hayretle duydum!

Onlar; birer birer yorgunluktan pembe pembe renkli, güzel yüzleriyle çekingen çekingen, kapıdan giriyorlardı. Elleri kolları kır çiçekleriyle doluydu. Kadıköy’den Göztepe’ye kadar yürümüşlerdi ve bana çiçek toplamışlardı.

Karyolanın üstü bir anda çiçekle dolmuştu ve ben mutluydum. Evet, daha bir dakika önce umutsuzluğun kara ve korkunç uçurumu içinde çırpınıyordum, mutlu olmak mümkünse o kadar mutluyum.. Onlara –sevinç gözyaşları

<p>Onlar; birer birer yorgunluktan pembe pembe olmuş, güzel yüzleriyle çekingen çekingen, kapıdan giriyorlardı. Elleri kolları kır çiçekleriyle doluydu. Kadıköy’den Göztepe’ye çiçek toplaya toplaya yürümüşlerdi.</p> <p>Karyolanın üstü bir anda çiçekle dolmuştu ve ben mutluydum. Evet, daha bir dakika önce umutsuzluğun kara ve korkunç uçurumu içinde çırpınan ben, mutlu olmak mümkünse o kadar mutluyum.. Onlara – sevinç gözyaşları dökerek- teşekkür etmek “Kurtuldum, kurtuldum!” diye haykırarak her birini ayrı ayrı kucaklayıp öpmek istiyordum. Fakat hocalık vakarım (!) buna izin vermiyordu! Bunun için beni o anda hayata iade etmiş olan bu güzel ve büyük heyecanı içimde gizleyerek onlara sadece gülümsedim. Nazık kelimelerle teşekkür ettim.</p> <p>Ve bu çocuklar; beni o gün ne derece mutlu etmiş olduklarını asla bilmeden dönüp evlerine gittiler.</p>	<p>dökerek- teşekkür etmek “Kurtuldum, kurtuldum!” demek istiyordum. Her birini ayrı ayrı kucaklayıp öpmek istiyordum. Fakat hocalık vakarım (!) buna izin vermiyordu! Bunun için beni o anda hayata iade ettikleri bu güzel ve büyük heyecanı içimde gizledim, onlara sadece gülümsedim. Nazık kelimelerle teşekkür ettim.</p> <p>Ve bu çocuklar; beni o gün ne derece mutlu ettiklerini bilmediler ve öylesine evlerine döndüler.</p>
--	---

Ek 7. Mefharet ve Arkadaşları Metnine Ait Sorular

Öğrencinin Adı Soyadı:-----

Düzeyi:-----

A2 DÜZEYİ İÇİN “MEFHARET VE ARKADAŞLARI” ADLI ANI, METİN TÜRÜNDEN ÖRNEK SORULAR

1. Aşağıda “Mefharet ve Arkadaşları” metni ile ilgili cümleler vardır. Metne göre doğru cümlelere “D” ve yanlış cümlelere “Y” yazınız.

- A) Gençler genelde öğretmenlerini çok severler. ( )
- B) Yaşlı bir öğretmen genç öğretmene göre daha başarılı olur. ( )
- C) Genç öğretmen ne kadar işinde yeni olsa da başarılı olabilir. ( )
- D) Öğretmen hem okuyor hem de öğretmenlik yapıyor. ( )
- E) Öğretmen okuldan hiç memnun değil. ( )
- F) Sınıftaki öğrencilerin beşi erkek gerisi kızdı. ( )

2. Metne göre aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur. İşaretleyiniz.

- A) Öğretmen güz döneminde göreve başlıyor.
- B) Öğretmen okulundan çok memnun değil ama öğrencilerini çok seviyor.
- C) Okulda öğretmenler kendilerine zorunlu bir şekilde not defteri hazırlıyorlar.
- D) Aradan çok uzun yıl geçiyor ve öğretmen hâlâ öğrencilerini unutmuyor.

3. “Metne göre aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır? İşaretleyiniz.

- A) Öğretmen kendi defterinde öğrencileri hakkında birşeyler yazıyor.
- B) Öğretmen ilk gün derste kendisini çok heyecanlı hissediyor.
- C) Öğretmen, not defterinde öğrencisi “Mefharet” hakkında güzel cümleler yazıyor.
- D) Sınıftaki kızlar Mefharet’i seviyorlar ama aynı zamanda onu biraz da kıskanıyorlar.

4. Öğretmenin öğrencileri genelde kaç yaşındalar?

-----

5. Öğretmene göre çoğu kez çok güzel kadınların özelliği ne olabilir?

-----

6. Aşağıda “Mefharet ve Arkadaşları” metindeki kişiler ile ilgili bilgiler vardır. Bu kişiler ile bilgileri, tablodaki bilgiler ile eşleştiriniz. (Tablodaki kişilere ait numaraları yazınız.)

- 6.1. Şeftali yüzlü, kalın kestane rengi örgülü Bursalı kız.
- 6.2. Pek neşeli kadındı.
- 6.3. Çok kıskançtı.
- 6.4. Kocaman bir erkek gibi ciddi, akıllı davranıyor.
- 6.5. O gün çok mutlu ve heyecanlıydım. O sınıfla gurur duyuyordum.
- 6.6. Kendime özel bir not defteri hazırladım.
- 6.7. Öğrencilerin iç dünyalarının bilmek ve öğrenmek istiyordum.
- 6.8. O, ilkbahar senelerinin ilk ışığıydı, benim ilk küçük dostum.

Genç Öğretmen	Fatma	Mefharet	Nurettin	Dadı

7. Genç öğretmen sınıfta en çok ne konuya şaşıyor? Anlatınız.

 -----

8. Bütün sınıf, “Mefharet” hakkında nasıl düşünüyordu?Anlatınız.

Ek 8: Özgün Metinlere Ait Sözlük

A2 Düzeyi	
İhtiyar	Yaşlı
Teklif	Önerme, öneri
Âdet	Gelenek, alışkanlık
Muhabbet	Sevgi
Yârenlik	Yakın arkadaşlık, dostça konuşmak
Antika	Tuhaf, acayip
Sorgu	Sorma işi
Şıprırtı	Şıprırdama sırasında çıkan sesin adı
Müddet	Süre
Hitap	Sözü birine veya birilerine yöneltme, seslenme
Okkalı	Ağır, şiddetli
Adeta	Hemen hemen, sanki
Kılık kıyafet	Üst baş, dış görünüş, giysi
Avaz avaz	Yüksek sesli olarak
Budala	Zekâca geri olan (kimse)
Vakit	Zaman
Buğu	Su buharı
Buğulanmak	Üzerinde buğu oluşmak
Adamakıllı	İyice
Tasdik	Doğrulama, onaylama
Muhakkak	Kesinlikle
Evvel	Önce, ilk, önceki
Öteki	Diğeri
Münasip	Uygun, hoş giden
Bayağı	Basit, adi
Manalı	Anlamlı
Hasret	Özlem
Tesadüf	Rastlantı, rast geliş
Merhametli	Acıması olan
Kahkaha	Yüksek sesle gülme
Üstelik	Ayrıca, bundan başka
Hesaplı	Planlı, ayrıntılarıyla düşünülüp tasarlanmış
Şefkat	Sevecenlik
Acemîlik	İşinde, mesleğinde yeni olan
Zafer	Bir yarışma veya uğraşıda çaba harcayarak elde edilen başarı
Çapa	Tarlalarda toprağı işlemek için kullanılan ağaç veya demir saplı kazı aracı
Eşik	Kapı ağzında basamağın konulabileceğı yer
Mahsus	Özgü, özel
İcat	Buluş

Ebat	Boyut
Tasvir	Betim, resim
Çehre	Yüz
Sema	Gök
Berrak	Aydınlık, açık
Kızıl	Parlak kırmızı renk
Gonca	Henüz açılmamış veya açılmak üzere olan çiçek, tomurcuk
Melike	Kadın hükümdar
Yegâne	Tek
Vakarlı	Ağırbaşlı
İltifat	İlgi gösterme, rağbet etme
Egemenlik	Hükümlerlik
Müstesna	Dışında, ayrı, hariç tutularak
Açık seçik	Çok açık, çok belirgin
Muallime	Kadın öğretmen
Hüngür hüngür	Yüksek sesle ve hıçkıra hıçkıra
Vakur	Ağırbaşlı
Centilmen	Saygılı, kibar (erkek)
Kayıtsız	Bir şarta bağlı olmayan, ilgisiz
Bitkin	Çok yorgun
Garip	Hüzün veren
Yoksun	Belli bir şeyin yokluğunu çeken
Amansız	Acımasız, cana kıyıcı
Dadı	Evlerde çocuğa bakan kimse, daye
Talebe	Öğrenci
Çekingen	Her şeyden çekinen, ürkek
İade	Geri vermek
Nazik	Başkalarına karşı saygılı davranan